

Tóth Károly Antal

Hogyan találta meg a román állambiztonság az Ellenpontokat

Az erdélyi szamizdat felderítésének dokumentált története

Indul a hajsza az Ellenpontok után

Kétségtelen, hogy a román állambiztonsági szervek (a szekuritáte) a Szabad Európa Rádió augusztus végi adásaiból értesültek az ország egyetlen szamizdatjának, az ELLENPONTOKnak a létéről. A belügyminisztérium állambiztonsági osztálya 1982. szeptember elsejei keltezéssel 0082.743 számú átiratában erre hivatkozva értesítette a megfelelő Bihar megyei szerveket. Ezt a szöveget valószínűleg több más erdélyi megye illetékesei is megkapták:

„Ellenőrizetlen adataink vannak arról, hogy magyar értelmiségiek egy csoportja megszervezte egy havonta megjelenő nacionalista-irredenta folyóirat kiadását és a magyar nemzetiségű lakosok közötti terjesztését. A lap első száma folyó év április hónapjában jelent meg...”

Az első szám, az előző év decemberére visszakelve, már februárban megjelent, és ettől kezdve a továbbiak (az április kihagyásával) valóban havonta készültek Nagyváradon az októberben napvilágot látott nyolcas számig.

Az átirat így folytatódik:

”Tekintettel az információ rendkívül súlyos jellegére, valamint népszerűsítésének a magyar nemzetiségű lakosokra kifejtett ártalmas hatására, azonnal hozzanak megfelelő határozott intézkedéseket minden ilyen természetű próbálkozás ellenőrzésére és megakadályozására.”

Az utasítás leszögezte: ”Minden információt, amihez hozzájutnak, a »FOLYÓIRAT« (románul: »REVISTA«) akcióra való hivatkozással jelentsenek nekünk.”

Ez lett tehát a mi ügyünkről összegyűjtött anyag fedőneve.

Az előbbieken idézett szöveg annak a hat vaskos dossziének egyik dokumentuma, amelyek a román állambiztonság velem és környezetemmel kapcsolatos iratait tartalmazzák, és amelyeket az Állambiztonság Irattárának Tanulmányozására Alakult Nemzeti Bizottságtól (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității; rövidítve: CNSAS) kikértem Bukarestből. E dokumentum iktatószáma „FI. 210560/2/86”. FI a fond informativ – magyarul „információs alap” – megnevezés rövidítése. Mind a hat dossziém tartalma ebbe az iratkategóriába tartozik, és esetemben valamennyit a 210560 számmal jelölik. Az ezt követő zárójelekben levő számok a második dosszié 86. oldalára vonatkoznak. Az oldalszámot az iratok jobb felső sarkában találjuk.

Az utóbbi időben így hozzáférhető anyagok lehetővé teszik annak a feltárását, hogy kik, mikor és hogyan segítették a szekuritáte (erdélyi rövidítéssel: a szeku) tevékenységét az emberek, mindenekelőtt a magyarok ellenőrzésében és elnyomásában, hiszen a diktatúra a kisebbségekre súlyosabban nehezedik.

A román állambiztonsági szervek tevékenységének fontos mozzanata volt az ELLENPONTOK című szamizdat felgöngyölítése. Az immár rendelkezésre álló dokumentumok mélyebb betekintést engednek a történetekbe.

Megkapják az első példányokat

Kétes kapcsolatok és téves kijelentések címmel főleg Molnár János *Az egyetlen – Az Ellenpontok és az ellenpontok* című könyvének (Magánkiadás, Agapé Kft, Szeged, 1993 – interjút boncolgattam, még a CNSAS küldemény tartalmának ismerete előtt. Ez a szöveg négy részben jelent meg a *Kapu* 2011. szeptemberi – 2012. januári számaiban. A jelen írásban abból csak a Király Ernőről szóló első rész érdekel minket. Mintegy emlékeztetőül, éppen csak utalni fogok az ott olvashatókra, hogy aztán a dokumentumok segítségével egy „mélyebb fűrésszel” lényegesebb tudás birtokosává legyünk.

1982 szeptemberében a hónap utolsó harmadáig valószínűleg kétszer találkoztam Király Ernő nagyváradi ügyvéddel. A második alkalommal kért meg, hogy ha tudok, kerítsek neki legalább egyetlen Ellenpontok számot. A folyóirat létéről egy közös ismerősünktől, Nagy Bélától értesült augusztus elején, akinek én azt megelőzően négy példányt kölcsönadtam. Király ezt az információt hasznosította a szamizdat felkutatására indult akció „megsegítésére”. Ara-Kovács Attila ugyanazt a négy számot adta ide, hogy Királynál „helyezzem biztonságba”. Szeptember 21-én, kedden vittem el a csomagot az ügyvéd lakására. Még annak a hétnek a végén összetalálkoztunk az utcán. Elmondta, hogy csütörtökön bevitték a szekura, és kérték tőle a folyóiratunkat, mondván: biztosan tudják, hogy nála van. Egy hét múlva az eset megismétlődött. Ő mindkét esetben tagadta – mondta nekem még azokban a napokban –, hogy Ellenpontok lenne nála. Ekkor javasoltam Ara-Kovács Attilának, hogy esetleg kérjük máris vissza a szamizdatokat, de ő azt mondta, hogy várjunk még vele.

Később, a kilencvenes évek elején Molnár János velem készített interjújában Királyt azt állítja, hogy a szekuval történt két találkozását nem mondta el mindjárt nekem, hanem csak „két hónappal később”, tehát decemberben, mert előbb nem mertte felvenni velem a kapcsolatot (lásd Molnár János i. m. 109. o.).

Most pedig nézzük meg, mi is történt valójában.

A CNSAS-tól kapott kettes számú dosszié 76-77-78. oldalain egy *információs feljegyzést* találtam (románul NOTĂ INFORMATIVĂ; a továbbiakban a fogalom lényegét jobban visszaadó JELENTÉS szóval fogom fordítani), mely szeptember 24-én kelt. Iktatószáma FI.210560/2/82-84.

A „forrása” (románul: sursa; ügynöknek is szokták fordítani) Bărdac (olvasd: bördák). A jelentést Sălăgean Ioan őrnagy vette át tőle, aki az Ellenpontok-üggyel foglalkozó részleg vezetője lett. Más jelentéseken a Bărdachoz a Ioan keresztnévet is hozzácsatolják; itt az csak az aláírásban olvasható.

A szeku archívumából származó dokumentumok, amelyekre ebben az írásban hivatkozom, mind román nyelvűek; magam fordítottam őket.

Szinte mindegyik oldalnak megvan a dossziéba való behelyezésre adott külön saját száma is. Ez a felső rész jobb szélén olvasható, és az idézett szövegeknél legtöbbször magam is feltüntettem. Az előforduló aláhúzások mindig valamelyik szekus tiszt ceruzájából származnak. A szöveg így szól:

82

„- - - - Forrás a következőkről informálja önöket: folyó év szeptember 21-én, kedden – egy rövid tanulmányozásra és azzal a kötelezettséggel, hogy szinte azonnal visszaadom – kaptam egy-egy példányt az »Ellenpontok« (románul: Contrapuncte) című földalatti folyóiratból, egészen pontosan a lap két első számából. Ezt a két példányt tanulmányozás vagy másolat készítése céljából az önök rendelkezésére bocsátottam. Szándékomban volt információs feljegyzést is készíteni erről.

Lévén, hogy az önök rendelkezésére bocsátott dokumentumoknak nagyobb visszhangja lett, mint amire számítottam, és már az illető nap estjén abba a helyzetbe kerültem, hogy válaszolnom kellett bizonyos kérdésekre, már most összeállítom a jegyzetet.

A következő kérdések merülnek fel:

1/. Hogyan került a folyóirat Nagyváradra?

2/. Hol szerkesztik és hol sokszorosítják ennek a példányait, és esetleg az is, hogy a szerkesztőségen belül kik a szerzői?

3/. Kitől kaptam az önöknek átadott példányokat?

Ebben a sorrendben kísérek meg válaszolni a kérdésekre. Le kell szögeznem azonban, hogy nézetem szerint kissé korai ezekről a problémákról beszélünk.

1/. Az első kérdésre a válasz rövid, de magától értetődő: nem tudom (pontosabban még nem tudom), hogyan került a folyóirat Nagyváradra. Nézetem szerint kissé meggondolatlan gesztus lett volna, ha azt, aki hozta nekem a lapot, az átadás pillanatában kérdőre vontam volna, hogy „honnan van ez neked”, és így tovább...

Az önökhöz tartozó tiszt elvtárssal való beszélgetésből arra következtettem, hogy az állambiztonsági szervek véleménye szerint a folyóiratok vagy Kolozsvárról, vagy közvetlenül Magyarországról érkeztek. Az első változat hihető, a második teljes mértékben kizárt (erre a továbbiakban még visszatérek). Akárhogyan is, alig két nappal azután, hogy sikerült megkerítenem az ismert példányokat, egyszerűen lehetetlen határozott választ adnom a kérdésre (különösen azon a területen, amelyen megengedtem magamnak, hogy teljes mértékben bizonyos legyek).

Mindenesetre folytatom a kutatásaimat, és mindazt, amit találok, késedelem nélkül megosztom önökkel.

2/. A második kérdés kapcsán érvényes marad az előző pontban leírt észrevétel, de itt találunk néhány konkrétumot is, ami lehetővé teszi bizonyos következtetések levonását.

A fentiekben azt állítottam, hogy véleményem szerint teljesen kizárt, hogy a folyóiratokat Magyarországon szerkesztenék és sokszorosítanák.¹ Hangsúlyozom, hogy ezekről a folyóiratokról beszélek, és nem is próbálkozom azzal az állítással, hogy Magyarországon ilyesmit nem adnak ki (itt arra a cédulára utalok, amelyet az összefűzés után kapcsoltak a folyóirat 2. számához, és amelyen hivatkoznak bizonyos írások címére, megadva Rajk László budapesti lakcímét is, ahol ezek a kiadványok megszerezhetők).

A következő érvek feljogosítanak annak kategorikus állítására, hogy az általunk ismert példányokat Romániában szerkesztették és sokszorosították:

- amikor a folyóiratokat átadták, a »Bécsi Napló« és a »Nemzetőr« egy-egy számát is megmutatták nekem. Az első Bécsben, a második Münchenben jelenik meg, de mindkettőt emigráns magyarok adják ki. Az átnyújtott számokban (leszögezem, hogy a cikkeiket helyben kellett elolvasnom, az újságok nem maradhattak nálam) egy-egy olyan írást találtam, amelyek mindenike az Ellenpontok című földalatti folyóirat első három számának a »recenziója« volt. A Nemzetőr cikkének a címe »Erdély megszólal« volt, amit szabadon, de meglehetősen pontosan így lehetne románra fordítani: »Ardealul își face auzit glasul«. Mindenesetre mindkét recenzió úgy üdvözli a folyóiratot, mint

- 2 -

83

egy nagyon fontos erdélyi megvalósítást. Azt hiszem, nem hanyagolhatjuk el ezt a vonatkozást, még ha ez kizárja is a folyóirat magyar (azaz magyarországi) eredete lehetőségének kényelmes magyarázatát.

- a másik érv – ha lehet – még meggyőzőbb. Bizonyára észrevették önök is, hogy a folyóirat belső címlapján egy rövid szöveg található, amely ismerteti, milyen természetű kiadványról van szó, mi a profilja, a kiadása milyen körülmények között történik, majd a lap népszerűsítésére és sokszorosítására hívja fel az olvasót.

Én csak az első két számot kaptam meg elolvasásra, de a másik kettőt is láttam, amelyek a jövő hét első felében fognak hozzám kerülni. De ezeket is átlapoztam. Azt vettem észre – és ez valóban fontos a most tárgyalt kérdésben –, hogy a négyes szám ugyanazon »előszavának« a szövege szerint a folyóirat szerkesztése Erdélyben történik (hangsúlyozom: Erdélyben, nem Romániában).

Azt hiszem, hogy ez a megjegyzés, amelyet önöknek is lesz módja látni, és amely maguktól a szerzőktől származik, végképp tisztázza a kérdést.

Hadd kíséreljem meg eltalálni, vajon országunk melyik részén lehetne egy ilyet megszerkeszteni. Nagyváradot kizárhatjuk, mert városunkban nézetem szerint nincs egy megfelelő közösség, amelyik vállalná egy ilyen kezdeményezés kockázatát. De ha ezt leszámítjuk is, egy váradi szerkesztőség bizonyosan igényelte volna a segítségemet.

Kolozsvár viszont valóban komoly jelölt. Bizonyosan emlékeznek arra, hogy néhány információs feljegyzésemben megállapítottam (a Korunk szerkesztőségébe történt nem egy látogatásomkor tett megfigyeléseimre utalok), hogy azok a szerkesztőségbe érkezett kéziratok, amelyeket a hatóságok nézeteivel ütköző, elfogadhatatlan politikai tartalmuk miatt nem közölhetők, »kéz alatt« keringenek, némelyeket még sokszorosítanak is ebből a célból. Lehetséges, hogy ebből a szokásból egy folyóirat született...

Apropó Kolozsvár. Az elmúlt éjjel, mikor az állambiztonsági tiszt elvtárssal beszélgettem, azt mondta nekem, hogy a kolozsvári kollégák véleménye szerint a folyóiratnak több mint harminc száma jelent már meg. Az információ teljesen téves, határozottan állítom, hogy négyenél több nem jelent meg.

(Megjegyzés: Király Ernő az Ellenpontok megjelent számait illetően nagyon téved. Mikor ő ezt a négy számot megkapja, akkor Ara-Kovács Attila már megszerkesztette a hetes számot is, én pedig

---

¹ A Király Ernő szövegeiben az állambiztonság emberei által aláhúzott szövegrészeket magam is aláhúztam.

a nyolcas szám anyagainak befejezéséhez közeledem, amihez jogelméleti segítséget kerestem. Ezt a két számot már 50-50 példányban nyomtattuk a feleségemmel október elején. Az alábbi idézet Molnár János könyvéből való. Nevünk kezdőbetűit, melyek itt eredetileg hiányoztak a szövegből, odaillesztem a megfelelő sorok elejére:

„T. K. A.: Míg a hetes szám készült, én a Programjavaslat (...) szövegén dolgoztam. Az anyag bennem volt, csak a következtetéseket kellett leszűrní. Néhány számomra tisztázatlan jogi vonatkozást ügyvéd ismerősöm segítségével tisztáztam (...)

M. J.: Mielőtt továbbkövetnék Tóth visszaemlékezését, az említett ügyvéd – Király Ernő, aki jelenleg ügyvédi munkája mellett a RMDSZ nagyváradi szervezetének jogi tanácsadója – közlésével egészítem ki az említett szöveg létrejöttének körülményeit.

K. E.: Tóth Karcsi megkeresett a bíróságon. Szeptember eleje lehetett, valamikor a születésnapom, 5-ike táján. Azt kérdezte, hogy tudom-e honnan lehet megszerezni a Helsinki Záróokmányt? Melyik újságban jelent meg? Mondtam: (...), legjobb tudomásom szerint egyikben sem. 82-öt írtunk. 75-ben volt a Helsinki Értekeztet. Az egész helsinki cécot katonaként éltem meg, Zilahon. A román hadseregben kemény volt az úgynevezett politikai nevelés. A pihenőben újságot kellett olvasni. Nyilván az ember kínjában újságot olvasott. A leghatározottabban emlékeztem arra, hogy én soha, semmiféle zárónyilatkozatot nem olvastam. Akkor nap délben, bementünk az akkori FÁKLYA napilap szerkesztőségébe, hangsúlyozom, Karcsival, és Illés Feri, az akkori főszerkesztő engedélyével átnéztük a hetvenötös újságkollekciót. Meggyőződöttünk róla, hogy egy hónap leforgása alatt sehol sem közölték. S akkor azt taglaltuk, hogy honnan is tudná ő megszerezni, nem tudok-e valakit, akinek megvan? Nem tudok.

M. J.: Mivel sem a Memorandumban, sem a Programjavaslatban nem történik hivatkozás a Helsinki Záróokmányra, valószínű ennek hiányában kellett megszóvegezzé Tóth a követeléseket...” /M. J. i. m. 54. o./

Ebben a gondolatkörben töprenghetnénk tovább, hogy újabb lehetséges településeket találjunk a folyóirat szerkesztési helye számára. Mindezek azonban csak egyszerű feltételezések, mindenik mellett és mindenik ellen találunk érveket. Nézetem szerint Kolozsvár az a hely, ahol a legkönnyebben feltárható ez. Ha önök kívánják – helyesbíték –, ha ilyen értelmű parancsot kapok, október hónap első felében elutazhatok Kolozsvárra, hogy tisztázzam a dolgokat.

Mielőtt az utolsó kérdésre térek, egy rövid zárójelet nyitnék. Teljes figyelemmel megvizsgáltam annak az írógépnak a jellegzetességeit, amellyel a hozzám jutott példányt sokszorosították. Sok éve dolgozom írógépekkel, és még ha nem is vagyok azok szakértője, van egy bizonyos gyakorlatom a dologban. A következő következtetésre jutottam:

Vagy egy régi írógépről van szó, vagy egy új, be nem iktatott gépről. Ezt azért állítom így, mert könnyen észrevehető, hogy a magyar helyesírás valamennyi jellegzetességével el van látva, így a hosszú magánhangzókkal is. A nálunk hivatalosan behozott gépekről hiányzik az ilyesmi, az ékezeteket külön kell rárakni az egyes betűkre. Mi több, saját tapasztalatomból tudom, hogy ha valaki fel akarja szerelni a gépét mindazzal, ami a magyar helyesíráshoz szükséges, ezt technikailag csak egy, az eredeti és az új betűk közötti meglehetősen durva szintkülönbséggel lehet megvalósítani. Én ilyesmivel ezekben a szövegekben nem találkoztam.

A második kérdés következtetése: azoktól a részekről eltekintve, ahol

megengedtem magamnak, hogy teljesen kategorikus legyek, ahol tehát konkrét dolgokról beszéltem, és amelyek – remélhetőleg – e jegyzet szövegének megfogalmazási módjából következnek, nem tudok további összefüggéseket említeni azoknál, mint amiket ez alkalommal feljegyeztem. Számomra – lehet, hogy kissé öntelt vagyok – meglehetősen fontos teljesítményt jelent önmagában az a tény is, hogy sikerült megszerezni a folyóiratot. De – ismétlem – tovább folytatom a kutatásaimat.

3/. A harmadik kérdés – valójában az első, ha a megfogalmazás természetes sorrendjét vesszük figyelembe; ezt a rendet némileg önkényesen megfordítottam – egy nehezebb helyzetbe hoz engem. Az előbbi kérdésekre könnyen érthető okokból nem tudtam világos választ adni, de itt legalábbis nevetséges lenne, ha azt állítanám, hogy nem tudom, kitől kaptam a folyóiratokat.

Nyilvánvaló, hogy tudom, de – mint szóban már közöltem önökkel – egyelőre nem kívánom nyilvánosságra hozni, kiről van szó. Több ok is arra kényszerít, hogy így járjak el, amelyek közül, csak felvilágosításként mégiscsak említek néhányat:

1- Mindenekelőtt a bőrömet védem, amelyből csak egyetlen van nekem. E személy kilétének a nyilvánosságra hozatala, ami az önök részéről bizonyos akciókat vonna maga után, olyanokat, amelyek szerény személyem teljes diszkreditálását jelentenék azokban a körökben, amelyekben még megjelenek, és ahol szívesen fogadnak, és ahonnan – remélem, hogy nem kell túl sokat bizonygatnom ezt – azok az információk is származnak, amelyeket önöknek közvetítetek. Véletlenül megtudtam egy s mást azokról a „módszerekről”, amelyekhez az önök kolozsvári kollégái folyamodtak, hogy a folyóirat példányaihoz jussanak. Nem igazán voltak elővigyázatosak...

2 – Másodsorban korántsem vagyok meggyőződve arról, hogy az, akitől a folyóiratokat kaptam, a szerkesztői hálózatnak lenne a része, inkább a folyóirat sokszorosításának és népszerűsítésének. Bár önök előtt nem ismeretlen a személye, ha bizonyos személyes előzmények alapján kezelnék őt, azt hiszem, kudarcot vallanánk. Igaz, hogy az illetőnek vannak bizonyos kolozsvári kapcsolatai, és több mint bizonyos, hogy a lapokat onnan kapta, de ez számomra kevés ahhoz, hogy nyilvánosságra hozzam. EGYELŐRE...

3 – Egy utolsó vonatkozás. Ahogy önöknek esetleg szükségük van rám mint informátorra, a magam részéről nekem is szükségem van informátorokra. Ha kihasználjuk őket, akkor védelmezzük is...

Bărdac Ioan

Bărdac Ioan
(s. s.)”

Az előbbieken idézett, valamint a dossziékban talált sok más jelentéséből mindenekelőtt az derül ki, hogy Király Ernő nagyváradi ügyvéd Bărdac Ioan fedőnéven szorgalmasan kiszolgált a szekuritátét, és ott ártott saját nemzetiségének, a magyarnak, ahol csak tudott. Kártevésének lehetnek még ismeretlen területei, ezért érdemes lenne e szempontból napjainkig megvizsgálni tevékenységének valamennyi válfaját.

Jelentésének néhány téves pontja is van. Például Nagyváradon igenis voltunk néhányan, akik vállaltuk egy rendszerellenes szamizdat létrehozásának a kockázatát, így Ara-Kovács Attila, Tóth Ilona és jómagam. Közénk tartozott Takács Ferenc László is, még ha az Ellenpontokban megjelent cikkét csak Románia elhagyása után vállalhatta szabadon. Molnár János Tamáshidán, vagyis ugyancsak a Partiumban élt, és nyárig többször is közölt a lapunkban. Király Ernő a kolozsváriak részvételére fogadott, de azok mindössze ketten voltak: Keszthelyi András és Szöcs Géza. Király úgy vélte, hogy a lap példányai Kolozsvárról kerültek Nagyváradra, pedig éppen fordítva történt.

Ebben a jelentésében „határozottan állította”, hogy négyenél több példányban nem jelent meg az Ellenpontok. Tudta, hogy Nagy Béla is négyet kapott kölcsön, és ő maga is; ha nem csak ennyi volt, neki, a „később jövőnek” – logikusan – többet kellett volna kapnia. Ez egyébként csak azon múltott, hogy a nagyobb sorszámú lapokból Ara-Kovácsnak nem volt elrejtőhelye. Király Ernő a Nagy Béla nyomain jutott el hozzám és a szamizdatunkig, majd – mint láttuk – büszkén megjegyezte: „meglehetősen fontos teljesítményt jelent önmagában az a tény is, hogy sikerült megszereznem a folyóiratot”.

A *Bécsi Napló* és a *Nemzetőr* egy-egy számát, bennük az Ellenpontokról szóló cikkekkel Ara-Kovács Attilától kaptam kölcsön, de helybeni olvasásra a szamizdattal együtt elvittem Király Ernőhöz is. Ma ezt is a vele szembeni addigi gyanútlanúságomra vezetem vissza. Az első rés az iránta való bizalmamon akkor nyílt, amikor az íróasztala ajtaját kinyitva szinte szokatlanul hangosan ezt mondta: „Látod, az Ellenpontokat, amelyeket hoztál, ideteszem az íróasztalomba a felső polcra.” Persze, hogy láttam, beszéd nélkül is, hiszen néztem, mit csinál. Vajon miért kellett ezt a szöveget ismételtelen elmondania? Ott akkor az volt az érzésem, hogy az előtte levő telefon számára, amely általában lehallgató készülékként is szolgált.

Valószínű, hogy a bizalom továbbéltetését szolgálta a tény, hogy néhány nap múlva, majd egy hétre rá ismét a szekura való behurcolásait beszélte el nekem. A nála levő Ellenpontokat követelték tőle, de ő keményen tagadott.

Ezzel szemben szeptember 24-én, I/SI/082.864 (illetve a dossziék rendszere szerinti FI.210560/2/86) iktatószámon a Bihar megyei felügyelőség közölte Bukaresttel, hogy birtokukba került az Ellenpontok első két száma. Hozzáadték: „A forrás biztosított minket, hogy lehetősége van az említett kiadvány 3. és 4. számának a birtokába jutnia a következő hét első napjaiban.” Majd megjegyezték: „A forrás konspirációs védelme érdekében a folyóiratokat fénymásoltuk, majd visszaszolgáltattuk azokat neki.”

Király talán tartott attól, hogy a szekusok esetleg számára kellemetlen módon járnak el, ha egyszerűen odaadja nekik a lap mind a négy számát. Például nem kapja vissza idejében, hogy nekem visszaszolgáltassa őket, és így kompromittálódik, elveszti a bizalmamat, és nem lesz mit jelentenie többet rólam. Feltehetően ezért kívánta visszakapni az első kettőt, mielőtt a hármast és a négyest is átadja nekik. Egyébként ez utóbbi számokról Királynak az iratsomóban nincs újabb jelentése. Megtalálható viszont a Bihar megyei felügyelőség 1982. október 2-án kelt, I/SI/082.909 számú Bukarestnek szóló átirata (FI.210560/2/89.), amely közli, hogy a második adagot is megkapták.

Király Ernő kolozsvári útja

Valamikor október első felében Király közölte velem, hogy Kolozsvárra utazik. Talán ebben a városban készül az Ellenpontok, és az ő ottani – főleg Korunkos – kapcsolatai terelhették rá a gyanút, ezért szorongatja most a szeku, rajta követelve a szamizdatot, mondta. Odautazik, hogy figyelmeztesse az érdekelteket a veszélyre. Minden lebeszélési igyekezetem kudarcot vallott. Szándékai világosan kiderülnek a biztonsági szervekhez intézett előbbi jelentéséből: „...ha ilyen értelmű parancsot kapok, október hónap első felében elutazhatok Kolozsvárra, hogy tisztázzam a dolgokat”. Ez egyértelmű bizonyosság arra, hogy nem figyelmeztetni, hanem önkéntesen felajánlott akcióval lebuktatni szeretne volna az Ellenpontok általa feltételezett kolozsvári szerkesztőit.

A szekuanyagból kiderül, hogy október 16-án, egy szombati napon utazott Kolozsvárra. Tapasztalatait egy hét múlva, 23-án foglalta jelentésbe (Ikt. sz.: FI.210560/2/95-97).

„- - - - A forrás arról tájékoztatja önöket, hogy 1982. október 16-án, szombaton Kolozsvárra utazott, hogy a kapott útmutatások értelmében információkat gyűjtsön. Mielőtt azonban ennek a részleteire térnék, arról tájékoztatom önöket, hogy az említett, némiképp általunk »betervezett« látogatást egy váratlan esemény előzte meg.

Október 10-én, vasárnap 15.00 óra körül Aradi József (*megj.: eredeti családneve Schreiner – T. K. A.*), a kolozsvári Korunk folyóirat szerkesztője hívott fel. Tudatta velem, hogy Aradon van, útban Kolozsvár felé, és megkérdezte, hajlandó vagyok-e vele tölteni azt a két órát, amennyit vonatcsatlakozásra kell Nagyváradon várakoznia, ugyanis okvetlenül beszélni szeretne velem. Igent válaszoltam, és találkoztunk is a nagyváradi vasúti állomásban.

Ez alkalommal Aradi azt mondta, hogy mind a saját nevében, mind pedig dr. Gáll Ernő professzornak, a Korunk főszerkesztőjének a nevében kíván velem beszélni, aki telefonon erősen felhívta a figyelmét arra, hogy okvetlenül beszéljen velem.”

(...)

„Amikor találkoztunk, Aradi megkérdezte, hogy az „Ellenpontok» cím mond-e nekem valamit. Rövid habozás után, amely reményem szerint észrevétlen maradt, igenlőleg válaszoltam, értésére adva ezáltal, hogy ismerem a »szamizdat« folyóiratot. A következő kérdése az volt, hogy a szekuritáé szervei vajon kezdeményeztek-e valamilyen lépést Nagyváradon a folyóirat szerzőinek vagy olvasóinak és esetleges terjesztőinek a megtalálására.

Azt válaszoltam, hogy ilyesmiről nem tudok, de semmi nem zárható ki, hiszen igen kevésbé valószínű, hogy azok, akik a folyóirat birtokába jutnak, szétkürtölnék ezt aényt. Aradi egyetértett mindazzal, amit mondtam neki.

A továbbiakban azt mondta, hogy Gáll Ernő nagyon nyugtalan, mivel Kolozsváron másként történtek a dolgok, és bizonyos kétségtelen jelekből (nem részletezte, milyen jelekre utal) azt hiszi, hogy az illetékes szervek ismerik a folyóirat létét, és arra gyanakodnak, hogy talán a Korunk szerkesztőségének is, vagy a szerkesztőség némely tagjának valami szerepe lehet annak

**Consiliul Național pentru Studierea
Arhivelor Securității
(C.N.S.A.S.)**

Str. Matei Basarab
nr. 55-57
București sector 3
cod 030671

Tel.: 0374.189.161
Fax: 0374.189.154

www.cnsas.ro

Nr. P 873/13 **06 IUN. 2014**

Domnului Antal Karoly TOTH

Stimate Domn,

Având în vedere Nota Direcției Investigații nr. S/DI/1/994/23.04.2014, Colegiul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, întrunit în ședința din data de 29.05.2014, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. 7 din O.U.G. nr. 24/2008 *privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității*, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, coroborat cu art. 28 din *Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității* adoptat prin Hotărârea nr. 1/2008, pe baza documentelor din arhiva proprie, a stabilit identitatea informatorului cu nume conspirativ „**BĂRDAC IOAN**”, în persoana numitului **KIRALY Ernest Iosif Ioan**, născut la 05.09.1945 în Oradea, jud. Bihor, fiul lui Ernest și Ema Ghizela.

În privința celorlalți informatori a căror deconspirare ați solicitat-o, vă comunicăm faptul că investigațiile noastre vor continua și vă vom anunța pe măsură ce avem rezultate.

Președinte,
Conf. univ. dr. Dragoș PETRESCU

703/13

Operator de date cu caracter personal notificat sub numărul 158

A CNSAS által kibocsátott igazolás arról, hogy Király Ernő nagyváradi lakos Bărdac Ioan fedőnéven a román állambiztonsági szervek (a Securitate) informátora volt.

összeállításában és elkészítésében. Ráadásul Kolozsvárott az a hír terjedt el (a feltevések szerint tendenciózusan), hogy Gáll professzor otthagya a folyóiratot, de arról senki nem beszél, hogy ezt saját kezdeményezéséből teszi-e, vagy pedig egyszerűen kiteszik az állásából. Ennek következtében az illető személy a megyei pártbizottság propagandaosztályához fordult, ahol azt mondták neki, hogy a megye politikai vezetése általában nagyon elégedett a folyóirattal, az ő személyes tevékenységével pedig különösen.

A beszélgetés vége felé Aradi azt mondta nekem: azért jött, hogy általam figyelmeztesse (érdekes kifejezés) mindazokat, akik Nagyváradon ebben a vonatkozásban érintettek. Megkérdezte, mikor tudnék minél hamarabb Kolozsvárra menni, hogy Gáll Ernővel is beszéljek. Mondtam neki, hogy a következő szombaton (nem volt nagy dolog, két nappal ezelőtt állapotunk meg önnel odautazásom időpontjában). Ő egyetértett velem, és azt mondta, hívjam fel őt mindjárt az érkezésem után az öcsémtől, és akkor ő megmondja, hol és mikor találkozunk. Megkérdeztem, nem kellene-e bevonnai Balogh Edgár professzort is a beszélgetésbe. Azt válaszolta, hogy szerinte nem, de erről Gáll Ernő határoz majd.

– 2 –

96

Ezzel már Kolozsvárra is értem. Csaknem mindjárt az érkezés után, úgy háromnegyed kilenc és kilenc óra között felhívtam Aradit. Azonnal válaszolt. Azt mondta, hogy csak mi ketten tárgyalunk, Gáll Ernő nem hajlandó a kérdéssel foglalkozni, de melegen köszöni, hogy Aradi közvetítésével őt is meghallgattam. A találkozóra déli egy órakor kerül majd sor az öcsém családjának a lakásában.”

(...)

„Úgy véltem, hogy (...) mégiscsak be kellene mennem a Korunk szerkesztőségébe. Ürügyem volt erre – bár azt hiszem, erre nem is volt szükség, mindig szívesen láttak a szerkesztőségben – de az ürügynél maradván: a folyó év júliusában azt a feladatot kaptam, hogy a Korunk 1983-as évkönyve számára összeállítsak egy anyagot. Elmentem tehát a szerkesztőségbe.

Először Veress Zoltán szerkesztővel tárgyaltam. Beszélgetésünk a kulcsproblémák szempontjából teljesen lényegtelen volt. De mielőtt beléptem volna Gáll Ernő szobájába (neki külön dolgozószobája volt, amelyet Rácz Győző főszerkesztő helyettessel osztott meg), az megjelent a szerkesztők szobájában, és mindjárt fogadott engem. Mintha nem is hasonlított volna ahhoz a Gáll Ernőhöz, aki – Aradi állítása szerint – nem hajlandó a problémát megtárgyalni sem velem, sem bármely másik személlyel. Bizonyos mértékig nyitott, egy kissé titokzatos, de mindenképpen nagyon ijedt volt.

Ha jól átgondolom a dolgot, Gáll Ernő információkat szeretett volna tőlem kapni, valamennyit ebben a témában: »mi közöm van nekem vagy az én folyóiratomnak ehhez az Ellenpontok nevű földalatti laphoz?« Egy csomó mentséget sorolt fel, melyek mind egyetlen gondolat körül összpontosultak: »nekem már van egy folyóiratom, nincs szükségem egy második folyóiraatra«. Mindenesetre megpróbálta kiszedni belőlem, hogy Nagyváradon a szekuritáé kezdeményezett-e vagy sem valamilyen akciót a dolog felderítése érdekében. Felhatalmazott lévén – és itt a szolgálatos tiszttel saját kezdeményezésemre folytatott beszélgetésre utalok, amelyre kiszállásom előtt egy nappal került sor – hogy azt mondjam, Nagyváradon nincs semmi konkrétum, de tudom, hogy egyes személyek, akik talán túl kevés meghatalmazással bírnak, mind ezekről kérdeztek; nekik azt a választ adtam, amit ön sugalmazott nekem.

Ismétlem és hangsúlyozom, hogy Gáll Ernő nagyon meg van ijedve, fél a folyóirat megszüntetésétől is és attól is, hogy elbocsátják a funkciójából. Félelmének fő okát már érintettük. Egyetlen dolgot nem értettem (de értetlenségemet nem közöltem vele), hogy miért próbált engem meggyőzni (közvetve természetesen) arról, hogy ő semmit nem tud az Ellenpontokról. Valahol meg vagyok győződve arról („az orrom” sugallja nekem), hogy ez nem igaz. (...)”

(Megj.: Gáll Ernő valóban tudott az Ellenpontokról. A Korunk főszerkesztője és Ara-Kovács Attila között általam nehezen értelmezhető viszony volt. Gáll Ernő az Ady Endre Irodalmi Kör meghívására néha előadást tartott Nagyváradon. Egy alkalommal meglepődve figyeltem fel arra, hogy találkozásukkor Ara-Kovács, harminc esztendőes életkora dacára, csókolomot köszönt neki, pedig semmiféle rokon kapcsolat nem volt közöttük. Az, hogy tanította őt az egyetemen, nem indokolta az üdvözlésnek ezt a bizalmas formáját. Kapcsolatukba az is belefért, hogy Ara-Kovács – ezt nyilván csak Magyarországon említette nekem – vitt neki az Ellenpontok példányaiból. – T. K. A.)

„És most következék az Aradi Józseffel folytatott beszélgetés. Meg kell mondanom, hogy Aradi jóval a megegyezett időpont után érkezett, miáltal a beszélgetésünk az előre eltervezettnél és talán a szükségesnél is sokkal rövidebb volt.

Először is azt kérdezte, van-e valami újság a számára? A már említettek szerint felhatalmazott lévén, azt mondtam neki, hogy az emberek érdeklődnek valami felől, de csak indirekt módon (megengedtem magamnak, hogy hozzátegyem: a tájékozódás szintjén) magáról az Ellenpontokról, és továbbra sincs semmi konkrétum. Mindenesetre, mondtam, véleményem szerint ezúttal valami hasonlóról van szó, mint ahogy évekkel ezelőtt a nagyváradi Ady Endre Irodalmi Kör tagjai »jártak«, vagyis amikor fel fogják fedezni, kik az illető folyóirat szerzői, az illetékes szervek nem lesznek hajlandóak arra, hogy az eseményeket úgy tekintsék, mint egy együtt élő nemzetiséghez tartozó emberek kissé talán eltúlzott megnyilvánulásait, hanem inkább mint a büntető törvénykönyv 166. cikkelyében megfogalmazott büntetendő cselekményt. Leszögeztem még, hogy konkrétan két lehetséges változat között választhatunk, attól függően, hogy az állam, illetve annak szervei vállalják-e egy politikai per »kockázatát«, vagy más eszközöket fognak választani.

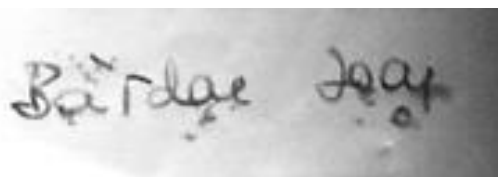
Itt találkozásunk talán legfontosabb epizódja következik. Aradi – akit megfelelőképpen fogadtam, »felkészülten« jöttem el hazulról – néhány másodpercig gondolatokba merült, majd miután kortyolt egyet az italból, amit kapott, a következő szavakat mondta – vagy talán inkább hangosan gondolkodott – »akkor értesítenem kell Gézát«.

Meggyőződésem, hogy ez a megfogalmazás sokkal jelentősebb lett volna, ha a dolgok logikájából nem hagytam volna ki néhány fontos apróságot. Amikor Aradinak a büntető törvény bizonyos előírásait említettem, még hozzátettem valamit. Felhívtam a figyelmét arra, hogy kívánatos lenne, ha azok, akik az illető folyóirattal foglalkoznak, legalább egy időre abbahagynák a tevékenységüket. Biztos vagyok benne, hogy itt nem hibáztam, mert ekkor következett Aradi említett reakciója.

Engedjék meg, hogy írásban is megismételjem, amit október 18-án, hétfőn, az irányítóimmal folytatott megbeszélés során szóban nyilatkoztam. Géza nevének említésével Aradi mintha elárulta volna magát. Persze – elméletileg – lehetséges, hogy a Géza keresztnév nem Szöcs Gézára, hanem egy másik személyre vonatkozott. Lehetséges, de kevésbé valószínű.

Mindenesetre Kolozsváron a kutatásokat folytatni kell.

(...)

/kézírással/:

(...)

Feladatok: Kiképzést kapott, hogyan viselkedjen a továbbiakban ezekkel a személyekkel, és hogyan reagáljon. A részletes kiképzést 1982. október 18-án a szolgálat főnöke, Sălăgean Ioan őrnagy végezte, aki a találkozón informatorként vett részt.

(s. s.) alezredes”

(Megj.: Az aláírás nem olvasható, de minden bizonnyal Budai Ion alezredesé, aki a jelentést átvette. - T. K. A.)

Király Ernő visszaadja a kölcsön kapott négy Ellenpontok számot

1982. október 30-i keltezéssel Bărdac Ioan egy rövid, kézzel írt, hiányosan dokumentált jelentést („információs feljegyzést”) adott be a szekuhoz (FI.210560/6/102). A benne foglalt értesítés valószínűleg sürgős lehetett. Címzettje „András őrnagy elvtárs”. Anyaga a VI. dosszié 53. és 54. oldalán található. Idemácsolom a szövegét, bár annak lényege Király november 2-i hosszabb és ismét géppel írt jelentésében részletesebben megtalálható:

„ A forrás arról értesíti önöket, hogy 1982. október 27-én, szerdán, a nevezett Tóth Károly felkereste, akivel kb. egy óra hosszat beszélgetett. Ez alkalommal többek között azt mondta nekem, hogy (nem nevezve meg pontos időpontot) az elkövetkező napokban visszakéri az »Ellenpontok« folyóirat nálam levő négy számát.

Pénteken, tehát folyó év október 29-én, felkeresett a munkahelyemen, és visszakérte a folyóiratokat. Annak ellenére, hogy rendkívül foglalt voltam, mivel azt mondta, nagyon fontos, hogy már most reggel megkapja azokat, egy gépkocsival hazaszaladtam, elhoztam, és átadtam neki a folyóiratokat. Ez utóbbi a Nagyvárad Törvényszék 14-es számú termében történt fél tíz – háromnegyed tíz óra tájban.

Leszögezem, hogy Tóth Károly nem volt sem türelmetlen, sem kitartóan sürgető. Elhatároztam, hogy főként annak a bizonyosságként adom vissza a folyóiratokat, hogy azok valóban nálam vannak, és biztonságban és lelkiismeretesen őriztem őket.

Ez alkalommal azt a megjegyzést tettem neki, hogy »remélem, nem követed el azt a hibát, hogy otthon magadnál tartod majd ezeket«, mire azt válaszolta, hogy ilyen hibát nem fog elkövetni.

Nagyvárad, 1982. október 30.

Bărdac Ioan”

E levélke átadásának délutánján – mint Király november 2-i jelentésének szövegéből kiderül – a váradi állambiztonsági tisztek találkozózt hívtak össze, melyre természetesen őt is meginvitálták. A helyzet jobb megértéséhez megállapítandó, hogy ebben a rövid szövegben két valótlanúságot is találunk:

1. Bár szerdai találkozásunkkor valóban megígértem, hogy rövidesen eljövök a folyóiratszámokért, pénteken nem előzetes bejelentés nélkül érkeztem. Ez esetben Király a kilencvenes évek elején Molnár Jánosnak erről a körülményről pontosabban fogalmazott. (Molnár János i. m. 81. o.) Ezt mondta rólam:

„ Bejött egy napon – biztos nem telefonált – a munkahelyemre. Azzal jött, hogy vissza kéne adjam az ELLENPONTOKat... »Hozd be holnapra!«... Másnap reggel azzal kezdtem, hogy felkeltem hamarabb, jó messze van a garázsom, betettem a táskámba a sárga nylonzacskót, az olasz tévéműsort, alulra.”

Nem igaz tehát, hogy én azon a pénteki napon, 1982. október 29-én csak úgy betoppantam hozzá, mondván, nekem máris kellenek a lap nála levő példányai. Az sem, hogy kölcsönként egy gépkocsit, hogy hazarobogjon értük, míg én netán valahol az utcán vártam a visszaérkezését.

2. A folyóirat átadásakor egyáltalán nem mondta nekem azt, hogy reméli, nem követem el azt a hibát, hogy otthon magamnál tartom majd ezeket. A november másodikára elkészített részletesebb jelentése szerint ez az október 27-i találkozásunkkor hangzott el. A Molnár Jánosnak mondott szavaival is ellentétes, hogy a törvényszéken ilyet mondott volna. Az interjúkötetnek ugyancsak 81. oldalán ugyanis ez is olvasható: „Karcsi megérkezik a bíróságra a 14-es szobába, az a mai napig is ügyvédi szoba. Mondom, várj egy kicsit. A szoba tele volt. Aránylag hamar kiürült. A fal felé fordulva egymás mellé álltunk az asztalhoz. Még arra is emlékszem, hogy inkább hosszú, mint széles táskája volt Karcsinak. Én átadom neki, ő beteszi, köszön és elmegy. Semmi szöveg.”

A valóság viszont az, hogy az előző napi megegyezés szerint reggel találkoztunk a törvényszék előtt, és hárman mentünk be egyszerre abba az ügyvédi irodába. A harmadik személy egy férfi volt, akinek a jelenléte arra készítetett, hogy hangosan megkérdezzem Király Ernőtől: a magyarországi Heti Világgazdaság folyóiratának példányai vannak tehát a narancssárga zacskóban? (Ezeket még előzőleg adta kölcsön, és még nálunk voltak.) A kockázatos átadás miatt Királyban nem érződött feszültség, inkább kissé szórakozott volt. Először nem is értette, mit mondtam, és visszakérdezett, s csak azután helyeselt.

Különös, hogy már a folyóiratok visszaadását követő héten történt találkozásunkkor tagadta ennek a férfinak az ottlétét. Pedig az 1983. április 10-i jelentésében (iktatószáma 003360/363) visszatért erre az esetre, és a szekusoknak így írt: „azt a tényt is figyelembe kell vennünk, hogy a folyóiratok átadásának a helyszínén és idején a helyiségben még két egyén volt – egészen pontosan egy gépíró és egy ügyvéd...” Vajon ki lehetett ez az „ügyvéd”, hogy 1982. november első hetétől kezdve még a kilencvenes évek elején is (Molnár János előtt; lásd i. m. 82. o.) tagadta Király, hogy az létezett. Ha valóban készült fénykép a folyóiratok nekem való átadásáról (így terjesztette a szeku), akár ez a férfi is készíthette.

Ennek a zavaros összevisszaságnak szerintem megvan a maga logikus magyarázata. Rövidesen kitérek rá. Megértéséhez előbb ismertetnem kell néhány összefüggést.

Legelőször is térjünk vissza Királynak az október végi eseményekről szóló november 2-i jelentésére:

Iktatószám: FI.210560/6/108-111

„Kapta: Sălăgean I. őrnagy

Forrás – »Bărdac Ioan«

Nr.003360/359/1982. november 2.

108

INFORMÁCIÓS FELJEGYZÉS

- - - - A forrás arról informálja önöket, hogy 1982. október 27-én, déli tizenkét óra körül találkozott a nevezett Tóth Károllyal, ennek kérésére. A találkozó a nagyváradai Romană utcán levő kávébarban történt, és kb. egy órát tartott.

Beszélgetésünket egy ismerősének a problémájával kezdtük, akit magam is személyesen ismerek, de nem említhetem meg a nevét. Egy sepsiszentgyörgyi agrármérnökről van szó, akinek azzal kapcsolatos jogi problémái vannak, hogy le akar mondani az állásáról. Az ehhez a gondolat sorhoz kapcsolódó kérdéseknek nincs semmi kapcsolatuk azokhoz az alapproblémákhoz, amelyek bennünket érdekelnek. Csupán egy megjegyzést teszek: elváláskor Tóth többek között azt mondta nekem, hogy ha valaha megkérdeznék minket, miért találkoztunk, és miről beszélgettünk, ürügyként mindketten nevezzük meg az előbbieken említett problémákat. Ebből egy kis vita támadt, mivel megkérdeztem, miért gondolja, hogy valaki tud erről a találkozóról, talán azt hiszi, hogy követtek minket, esetleg őt vagy engem, vagy netalán mindkettőnk? Azt válaszolta, hogy soha nem lehet tudni, ezért jobb, ha felkészültek vagyunk. Meg kell állapítanom, nem ez volt az első eset, amikor Tóth arra kért, hogy találkozásunkat és beszélgetésünket illetően egyezünk meg egyfajta »alibiben«.

És most lássuk a beszélgetésünk bennünket érdeklő valódi tárgyát. Megkérdezte, mi a véleményem az Ellenpontok folyóiratról, áttanulmányoztam-e figyelmesen, és van-e valami észrevételem az olvasottakkal kapcsolatban. Mondtam, hogy igen, elolvastam, bár igazság szerint eléggé felületesen tanulmányoztam őket, de azért tudok néhány észrevétellel szolgálni.”

Király Ernő két írásról szólt. Nem értett egyet „a református pappal készített interjú fogalmazási módjával, ebben ugyanis a kérdések »éles volta« nem illik össze a válaszok »nyugodtságával«. (Kétségtelenül Ara-Kovács Attilának egy *katolikus* pappal készített interjút bírálta, amely az Ellenpontok négyes számában jelent meg.) A másik Haraszi Miklósnak egy cikke volt (*Kádár kísértete esetleg ráerőszakolja magát Jaruzelszkire* a kettes számból). Király szerint „ezek a folyóiratok nem érhetik el a céljukat, ha Magyarországot támadják, függetlenül attól, hogy igazat mondanak-e vagy sem”.

Király így folytatta:

„A továbbiakban átvettem a beszélgetés irányítását, és megpróbáltam megmagyarázni Tóthnak – pontosan úgy, ahogy ezt Aradi Józseffel is tettem Kolozsváron – hogy nézetem szerint a folyóirat szerzői, mindenekelőtt eljárásuk módja miatt, nagy veszélyben vannak. Mindenekelőtt arra a tényre gondolok, szögeztem le, hogy a folyóiratok sokszorosítása írógéppel történik, és feltételezem, amennyiben az érdekelt szervek bár egyetlen példány birtokába jutnak, nem lesz nehéz számukra, hogy az így talált szálon eljussanak a szerzőkig.

megfelelő biztonságban dolgoznak (pontosan ezt a magyar kifejezést használta, hogy »biztonságban dolgoznak«), és semmi probléma nem adódik az írógéppel kapcsolatban.

Mondtam neki, hogy a folyóiratoknak mind a szerkesztésére, mint pedig a népszerűsítésükre mégiscsak alaposan oda kellene figyelni, mivel az akció lényegéből és fontosságából kiindulva várható, hogy az illetékes szervek nem szorítkoznak majd majdhogynem egyszerű akciókra, azokhoz hasonlókra, mint amilyenek évekkal ezelőtt az Ady Endre Irodalmi Körben történtek, hanem egy további lépést tesznek majd egy esetleges, de valószínű politikai per irányába a büntető törvénykönyv 166. cikkelye értelmében. Egyetlen dologban nem vagyok bizonyos – folytattam –, hogy az illető cikkely szövege kiterjed-e a terjesztésre is, vagy csupán a szerkesztői tevékenységre.

Tóth azt válaszolta, hogy a folyóiratok oda jutnak, ahova kell, és nézete szerint nincs szükség arra, hogy ezzel foglalkozzunk. A kockázat a megjelenés pillanatától kezdve létezik, és tudatosan megtörtént a vállalása.

Mindenesetre – folytattam a beszélgetést – ha tudnám, kik „csinálják” ezt a folyóiratot, szükségesnek tartanám, hogy felhívjam a figyelmüket erre a lehetséges veszélyre. De – örömemre – nem ismerem őket, ugyanis úgy vélem, hogy ilyen esetekben jobb, ha minél kevesebbet tudsz. Tóth igazat adott nekem, de nagyon is a gondolataiba merült... Ebben a pillanatban megengedtem magamnak, hogy azt mondjam: „Karcsi, te tudod, kik a folyóirat szerzői”. Kijelentésemet nem cáfolta, nem is értett egyet velem, de néhány másodpercig nagyon elgondolkodó volt, majd gyorsan egy másik témára váltott.

Ekkor azt mondta nekem, hogy hamarosan visszakéri az illető folyóirat nálam levő számaint. Ha még nem tanulmányoztam azokat elég figyelmesen, megtehetem ezt a következő napokban. Azt mondtam neki, hogy a folyóiratok bármikor a rendelkezésére állnak.

Ezzel el is hagytuk a kávézó helyiségét. Egy darabig még együtt mentünk, majd elváltunk egymástól. Elváláskor azt mondtam neki, hogy a folyóiratokat semmi veszély nem fenyegeti, hogy bármikor a rendelkezésére állnak, de remélem, nem követi el azt a hibát, hogy a lakásában raktározza majd el. Azzal a céllal tettem ezt a megjegyzést, hogy így talán valami adatot vagy legalább jelzést kapok arról, hova jutnak a folyóiratok, miután visszaszolgáltatom őket. Tóth azt válaszolta, hogy ilyen hibát nem fog elkövetni.”

(Megj.: Akkor kétségtelenül hibát követtem el, amikor szó (vagyis tagadás) nélkül hagytam azt a megjegyzést, hogy tudom kik a folyóirat szerzői. A szekusok alá is húzták az erre vonatkozó sorokat. Úgy látszik, a már ébredező bizalmatlanságom itt kissé visszaaludt. Vagy talán úgy véltem, hogy a szótlanság semleges nem lehet beszédes? – T. K. A.)

Ezután Király megismételt két bekezdést az október 30-án kelt jelentéséből: a folyóiratok 29-i visszakéréséről, a kölcsönkért gépkocsiról, és az én nyugodt várakozó magatartásomról. A továbbiak megértésében szerintem fontos szerepe van az október 30-i rövid jelentésben így fogalmazott egyik mondatának: „Elhatároztam, hogy főként annak bizonyosságaként adom vissza a folyóiratokat, hogy azok valóban nálam vannak, és biztonságban és lelkiismeretesen őriztem őket.” A november 2-i jelentésben ez így hangzik: „úgy határoztam, hogy mihamarabb visszaadom azokat, elhárítva ezáltal minden gyanakvást, amely a személyemet érintheti.”

Majd így folytatta:

„Ebben a gondolat sorban további tisztázások szükségesek. Miután a 9.30 és 9.45 közötti időintervallumban a folyóiratok visszakérültek Tóthhoz, sikertelenül próbáltam telefonkapcsolatba kerülni közvetlen irányítóimmal. Mégis egy súlyos – bár remélem, nem helyrehozhatatlan – hibát követtem el, amikor az illetékeseket nem értesítettem azonnal a Tóthtal folytatott első beszélgetésemről, arról a kéréséről, hogy adjam vissza neki a folyóiratokat, még akkor is, ha ennek az időpontja akkor még nem lett kijelölve. Minden felelősséget vállalom ezért az ügytelenségemért, amely remélhetőleg nem ismétlődik meg többé.”

Hogy az előbbi bekezdés érthetőbb legyen, vegyük számba, Király Ernő milyen hamis információkat közölt a szekuritátéval, és milyen hibákat követett el velük szemben:

1. Úgy állította be, mintha 1982. szeptember 21-én csak két Ellenpontok számot kapott volna tőlem, a következő kettőt pedig csak egy hét múlva, pedig én mind a négyet egyszerre adtam át neki az említett napon.

2. „Elfelejtette” közölni velük, hogy október 27-i találkozóink alkalmával bejelentettem: rövidesen elviszem tőle a kölcsönadott szamizdatokat.

3. Nem jelentette nekik október 28-i bejelentésemet arról, hogy másnap jövök hozzá a folyóiratokért.

4. Úgy állítja be, mintha csak 29-én jelentkeztem volna nála, azonnali igénnyel kérve a lapok visszaadását.

5. Ezen a napon „nem sikerült” senki illetékest telefonvégre kapnia a biztonsági szolgálatnál, hogy bejelenthesse: átadta nekem az Ellenpontokat. Csak másnap, 30-án, szombaton (ez akkor még munkanap volt Romániában) hagyott (valószínűleg a kapusnál) egy rövid kézzel írt levelet, melyet teljes egészében idéztünk az előbbieken.

Kétségtelen, hogy mindezek nem hanyagságból vagy figyelmetlenségből történtek. Király ezekkel a megtervezett manipulációkkal igyekezett kivédeni azt, hogy a szeku esetleg egy olyan meggondolatlan akcióba lépjen, amely órá terelhetné a gyanút, és hitelét veszíthette volna azok előtt, akiknek a róla alkotott véleménye befolyásolhatja a biztonsági szervekkel való együttműködésének a sikerét. Nagyon lehetséges, hogy az Ellenpontok visszaadásakor a szekusok engem rajtakapni készültek, és így kívánták megindítani a váradi gyanúsítottak elleni kivizsgálást. A szükséges információ hiánya miatt ez nem sikerülhetett.

Az a tény, hogy levelében Király saját súlyos hibáját emlegette, valószínűsíti, hogy eljárásának hiányosságaiból származó okok miatt alapos fejmosást kapott feljebbvalóitól. Még visszatérek arra, amikor a „hibát” – akkori tudomon kívül – az én közvetítésemmel fizettették meg vele.

Folytassuk Király 1982. november 2-i jelentését:

„Most pedig rátérek azokra a célkitűzésekre, amelyeket irányítóim feladatomból jelöltek meg az 1982. október 30-i találkozón.

Egyik elsődrendű célkitűzés a folyóiratok tartalmának a szakértői véleményezése volt.”

Megint a református pappal készült interjúról szól, noha ilyen csak katolikus pappal készült az Ellenpontok negyedik, vallási számában. A Korunkban megjelent cikkeinek stílusjegyei alapján Geréb Attilát sejtjük a „református” interjúalany mögött.

„Ami a legkülönbözőbb romániai felekezetek helyzetére vonatkozó tanulmányok szerzőjét illeti, a marosvásárhelyi Tonk Sándor tudományos kutató stílusát és mélységét véltem bennük felfedezni.” Valójában ezeket a tanulmányokat többen is írták, a legkiemelkedőbbet Tőkés László.

Tudnivaló, hogy sem Geréb Attila, sem Tonk Sándor nem közölt az Ellenpontokban, viszont nem kizárt, hogy Király gyanúsításai alapján meghurcolták őket.

„Egy utolsó kérdés, amellyel a kapott útmutatások értelmében foglalkoznom kell. Néhány névre hívták fel a figyelmemet, a véleményemet kérve, hogy a nevezett személyek Nagyvárad szintjén az Ellenpontok lehetséges szerzőiként számításba jöhetnek-e? Vegyük sorra őket.

Véleményem szerint Tóth Károlyt nem lehet ebbe a kategóriába sorolni. Ő ugyanis inkább csak »propagandistája« az általunk ismert folyóiratok eszméinek, mintsem hogy egy lehetséges szerző lenne. Több éve ismerem Tóthot, és nem tartom képesnek arra, hogy egy ilyen anyagot összeállítson, függetlenül attól, hogy melyik megjelent írásra gondolunk. Természetesen külön kérdést képez a folyóirat szerkesztősége számára az információk szinten való részvétele, valamint a népszerűsítés valószínűleg szabadon elfogadott kötelezettsége is.

Ara-Kovács Attila egy lehetséges szerző. Meglehetősen széleskörű kultúrával bír, szókinccse fejlett, ami az írás gyakorlásához is kapcsolódik, ezért nem hiányozhat a »lehetségesek« listájáról. Különösen, ha tudjuk – és tudjuk –, hogy milyen érzelmek irányítják a magatartását. Mindezt csak akkor vehetjük számításba, ha komolyan vesszük azt a lehetőséget, hogy a folyóiratot az ország több városában »gyártják« egyidejűleg. Ezen kívül azt sem kell feledni, hogy Ara-Kovácsnak sokoldalú kapcsolatai vannak Magyarországgal.

Gittai Istvánra érvényesek az eddigi észrevételek, annak leszögezésével, hogy Gittai inkább egy »iparos« a kultúrának, és bár több verseskötetét is kiadták, az általános kulturáltság tekintetében meg sem közelíti Ara-Kovácsot. Érzelmei alapján azonban mégis egyike a lehetséges szerzőknek.

Véleményem szerint Varga Gábor semmilyen formában nem lehet része a lehetséges szerzők körének. Varga nyilvánvalóan egyesíti magában mindazokat a feltételeket, amelyeket szerkesztőnek vagy riporternek a munkájában teljesítenie kell, s ebben talán jócskán megelőzi Ara-Kovácsot vagy Gittait. Amennyiben mégis úgy tekintem, hogy ő nem lehet aktív résztvevője egy folyóirat kidolgozásának, ezt csak az a tény magyarázza, hogy mióta az Ady Endre Irodalmi Körnek bizonyos problémái voltak*, Varga nagyon óvatos lett, és igyekszik nem belekeveredni érzékenyebb ügyekbe. Az ettől való egyedüli eltérése, mint hallottam, a Bölöni Sándor temetésén elmondott beszéde volt.”

*(Megjegyzés: Valójában nem az Ady-körnek voltak problémái, hanem az államhatalmi szerveknek a Körrel. Varga Gábort 1975 júniusától csaknem harminc alkalommal citálták be a szekuritátera, és olyan képtelen kitalációk alapján, mint hogy a nála összegyűlő baráti társaság meghúzta Románia szándékuk szerinti leendő határait, meg hogy Ceaușescu diktátor képét köpdösték és megtaposták, aláírták vele: tudomásul veszi, hogy politikai pert indítanak ellene. Később tudtam meg, hogy ilyen akciót a magyar baráti társaságok ellen akkoriban Erdély-szerte többfelé rendeztek. Végül ismereteim szerint sehol nem lett per, de a célt elérték: megfélemlítették az erdélyi magyar ifjúságot, és nagy részüknek elvették a kedvét a rendszeres találkozástól. T. K. A.)

Az írási kapacitásomról alkotott ítéletében Király nagyot tévedett. Ara-Kovács, Keszthelyi András és jómagam írtuk a legtöbbet a lapunkba. A Helsinki Értekezlet madridi konferenciájára küldött két dokumentum (rövidítve: a Programjavaslat és a Memorandum) is tőlem származott.

Jelentésének végén Király Ernőt az foglalkoztatta, „kik azok, akik azzal gyanúsíthatók, hogy olvasták az »Ellenpontok« című folyóiratot? Némely bizonyosságtól elvonatkoztatok. Ilyen Tóth Károly (akitől személyesen én is kaptam a folyóiratokat), valamint Nagy Béla, akiről megtudtam, hogy legalább két számát olvasta a lapnak.”

Ezen túl főleg a Fáklya című váradi napilap szerkesztőire tereli a gyanút, akiket – éppen exponált voltuk miatt – eleve kizártunk azok közül, akiknek kölcsönadhatjuk a lapot.

(s. s.) Bărdac Ioan

A jelentés végén egy szekus alezredes kézzel írt, olvashatatlan aláírású jegyzetei találhatók:

„Megjegyzés: Tóth Károlyt és Ara-Kovács Attilát magyar nacionalista tevékenységük miatt András Alexandru őrnagy követi nyomon a »Bástya« (románul: »Bastionul«) címet viselő Információs Nyomozati Dossziéban.

A többi személy ezeknek a kapcsolatait képezi.

Intézkedések: Áttérünk arra, hogy ezen elemek lakásán tartott házkutatásokkal dokumentáljuk a cselekményeket.

Feladatok: Követni kell ezeknek az elemeknek az intézkedésekre adott reakcióját.”

(Megjegyzés: A „Bástya” fedőnévvel egy adott időszakban a nagyváradi Ady Endre Irodalmi Kör és tagjait jelölték, de az események során mindinkább az én célszemélyi fedőnevemé vált. - T. K. A.)

Házkutatás, majd kényszerlátogatás az állambiztonságiaknál

1982. október 30-án, szombaton Nagyváradra érkezett Szöcs Géza. Kertészéknél találkoztunk vele, és estefelé ő, a feleségem, Ilona, Ara-Kovács Attila, valamint jómagam, vagyis a

„szerkesztői négyes” kivonult a közeli kis utcákra beszélgetni. Felfigyeltünk arra, hogy egy motoros állandóan ott keringett körülöttünk.

Az Ellenpontok megszüntetésének a kérdését tárgyaltuk meg. Indokként Szócs elsősorban az állambiztonság főleg Kolozsváron érzékelhető aktivizálódását említette. Ehhez hozzátettem, hogy a Memorandum és a Programjavaslat jelentőségének meghaladása nehezen megvalósítható, az erdélyi magyarságra vonatkozó hírek összeszedése pedig az állambiztonsági információs hálózat működésével ütközik. További munkánk ezért inkább csak elméleti írások megalkotásában állhatna, amelyek nemigen indokolják egy ilyen kockázat vállalását.

Ara-Kovács tiltakozása ellenére mindnyájan egyetértettünk a lap kiadásának befejezésével. Másnap leszereltem a nála levő írógép karjait, leolvastottam róluk a betűket, hétfőn pedig mindezt részletekben beszórtam a Sebes-Körös folyóba. A többi áruló tárgy eltüntetésére Ara-Kovács vállalkozott.

A november 7-i házkutatások során (Ara-Kovácsnál, Kertészéknél és nálunk) a lapra vonatkozó semmiféle bizonyítékot nem találtak.

Még aznap este mindnyájunkat bekísértek a szekura, és ekkor egy négynapos kemény menet következett számomra. Csak engem vallattak módszeres durvasággal, amit szerintem mindenekelőtt a Király Ernő jelentéseinek köszönhettem, hiszen azok alapján a szekusok kétségtelenül *tudták*, hogy én sok mindent ismerek a szamizdat kiadásáról.

Sälágean örnagy két ízben is igyekezett Király Ernőről elterelni a figyelmemet. A házkutatás során többször is kért, hogy legalább egy kettes számú szamizdatot kerítsek elő neki, mintha már csak az hiányzott volna, hogy az egész kollekciónk meglegyen. Bent, náluk pedig, a vallatás még szelíd bevezetőjében, némi felháborodással kétszer is megjegyezte, hogy lám, Kolozsvárról kell értesüljön arról, hogy mi történik Nagyváradon.

Miután november 11-ének éjszakájára készen voltam az utolsó vallomással, amelybe immár mindazt beírtam, amivel kapcsolatban az előző napok „kísérletei” során az lett a meggyőződésem, hogy minden bizonnyal ismerik. „Búcsúztatásomra” többen is összegyűltek a szobában, ahol kihallgattak, én pedig elindultam az ajtó felé a viszonylagos szabadság irányába. Egyszer csak megszólal az egyik szekustiszt: „Hogy is volt azzal a narancssárga zacskóval?” Megálltam, megfordultam, és vártam a további kérdéseket. Az az érzés fogott el, hogy úgy akarnak eljárni, ahogy az eddigi hamis vagy igen részleges „vallomásaim” megírását követően tették: az ideiglenes csend és nyugalom újra szertefoszlik, a szövegemet megint széttépik, és most egy új szálon, a Király Ernőnek narancsvörös zacskóban adott, és ugyanabban visszkapott Ellenpontok-számok sorsáról kezdenek a durvaság eszközeivel engem faggatni. De csend volt, és egyetlen újabb kérdés sem hangzott el az említett zacskóról. Hazamehettem.

Király Ernő megbolygatott lelkivilága

A Király Ernővel való legközelebbi találkozásunkkor beszámoltunk neki a szekusok narancssárga zacskóra vonatkozó kérdéséről. Ez őt nagyon felzaklatta. Véleményem szerint a kérdést az állambiztonság őrei egyfajta büntetésnek szánták a velük szembeni apró manipulációi miatt, de mindenekelőtt azért, mert nem közölte velük idejében, hogy mikor adja vissza nekem az Ellenpontokat. Hogy az ügy Királyt nagymértékben foglalkoztatta, az kiderül az 1983. április 10-i jelentéséből.

A jelentés (vagy „információs feljegyzés”) iktatószáma FI.210560/6/35-37, átvevője Budai Ioan alezredes. „Forrása” természetesen Bărdac Ioan. Így kezdődik:

„- - - - A Forrás a következőkről értesíti: a kapott utasításoknak megfelelően és közvetlen irányítómmal előzetesen megbeszélte és meghatározott körülmények között 1983. március 24-én látogatást tettem Tóth Károly tanár családjánál. A látogatás délelőtt 11 óra körül történt, jelen volt a tanár felesége és e sorok aláírója. Tóth tanár nem volt otthon. Az itt következő beszélgetéssel kapcsolatban leszögezem, hogy a kérdéseket mind Tóthné vetette fel, alulírott csak néha szóltam közbe, amikor úgy ítélt meg, hogy erre szükség van.”

Az FI210560/4/18 iktatószámom a BÁSTYA nevű célszemély (vagyis jómagam – T. K. A.) lakásában elhangzott lehallgatott szöveg van.

Elhangzott: magyar nyelven

A leadóállomás száma: 5/13

A lapok száma 1/2

Iktatószám: 0093265 **kelt** 1983. március 31-én

SZIGORÚAN TITKOS

Egyetlen példány

1983. március 24.

Jelzés 5.I.

SĂLĂGEAN I. őrnagy elvt.

A lejegyzett adatokból kiderül, hogy a beszélgetés magyarul zajlott 1983. március 24-én. Március 31-én valószínűleg a románra fordítása történt. Részlet a rövid szövegből:

“Észlelhető volt, hogy 11.35 órakor a célszemély felesége egy vendéggel beszélgetett, miközben a rádió olyannyira fel volt erősítve, hogy hangja elfedte a beszélgetők hangját, különösen ha azok halkán beszéltek. A vendég hangszínéből KIRÁLY ERNŐ ügyvéd személye azonosítható. (...) A vendég 11.48-kor távozott.”

Király Ernő (azaz Bărdac Ioan; ez a két dokumentum egyúttal bizonyítja a két név közötti személyi azonosságot²) fent idézett jegyzete szerint a beszélgetés 11 óra körül kezdődött, de a befejezésének időpontjáról nem történik benne említés. A hiányt kipótolja a lehallgatott szöveg.

A beszélgetés tehát hozzávetőlegesen 45-50 percet tarthatott. Az elején az áttelepedésünk érdekében a kolozsvári magyar konzulátuson tett látogatásunk, valamint a román állambiztonsági szervekhez való 1993. február 3-i és március 15-i behívásunk került röviden szóba. Király így folytatta:

„Tóthné még két kérdést vetett fel, amelyek számomra fontosabbaknak tűnnek, éspedig:

– az 1982. novemberi kihallgatások során miért csak a férjének kellett elszenvednie a vallatók erőszakos akcióit. Erre a kérdésre pontosan azt válaszoltam, mint már előzetes találkozások alkalmával is, melyekről részletes feljegyzések állnak az önök rendelkezésére. Mindenesetre leszögezem, hogy a kérdés némileg szofisztikus volt, mivel ők maguk sem találnak rá egy valamennyire is racionális magyarázatot. A magam részéről újból megerősítettem egy – nem lehetséges, de számomra mindenesetire nagyon kényelmes – változatot, miszerint az állambiztonsági szervek Ara-Kovács Attila személyében egy jövőbeni lehetséges magyar állampolgárt láttak. (...)

– a másik kérdés kissé nehezebb, különösen az én számomra. Tóthné azt mondta – nem először hallottam ezt a dolgot –, hogy a kihallgatásuk során azt mondták nekik, hogy az állambiztonsági szervek birtokában van egy fénykép, amely azt a pillanatot ábrázolja, amikor e sorok írója visszaszolgáltatja az Ellenpontok négy számát jogos tulajdonosának, vagyis Tóth Károlynak.

A kérdés rendkívül fontos nehézségeket rejt, melyek a következőkben állnak:

– a folyóiratok visszaadásának időpontjáról és helyszínéről először szóban informáltam önöket (szíveskedjenek visszaemlékezni a nagyváradi állomás épületében folytatott beszélgetésre), majd írásban is. Ekkor elmagyaráztam önöknek, hogy miért nem volt lehetőségem – újból megismételtem: nem az én hibámból – önöket informálni erről az eseményről. Mindenesetire mindkét esemény a folyóiratok visszaadását követő napon történt.

– az 1982. novemberi kihallgatások idején az egyik vallatót azt mondta Tóthnak, hogy a szekuritáé birtokában van egy fénykép, amely azt a pillanatot őrzi, amikor e sorok írója egy sárga műanyag zacskóban átadja Tóthnak a szóban forgó kompromittáló anyagot.

Ha valóban így zajlott le a beszélgetés, szerintem önök nagy óvatlanságot követtek el, hogy még a zacskó színére is utaltak. Nem egyébként, de a zacskó valóban sárga volt (narancssárga), vagyis pontosan az a zacskó volt, amelyben az illető anyag az önök rendelkezésére lett bocsátva.

Az ezzel kapcsolatos kérdést is megválaszoltam, de azt hiszem, még sok munkámba kerül, míg ezt a válaszomat kielégítő és meggyőző válaszként elfogadják. Nem egyébként, csak mert a színék változatosságát ismerve, igen kevéssé valószínű, hogy valaki éppen a valódi színt „eltalálja”. Ráadásul még azt a tényt is figyelembe kell vennünk, hogy a folyóiratok átadásának helyszínén és idején az

---

² Ennek az írásnak a megfogalmazásakor, sem pedig a folyóiratban való közlésekor nem volt még birtokomban a CNSAS igazolása Bărdac Ioan kilétéről. Ezért fontosnak tartottam, hogy a lehallgatást végző rövid jegyzete igazolta a személyét.

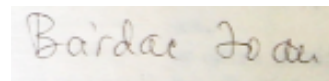

illető helyiségben még két egyén volt – egészen pontosan egy gépíró és egy ügyvéd – ezért nagyon kicsi a valószínűsége, hogy valaki le tudott volna fényképezni bennünket. (...)

Végül is úgy tűnik, hogy ezúttal engem nem menthet meg más, csak az a – remélem – határtalan bizalom, amit ezek az emberek irántam éreznek. Tisztelettel kérem, hogy szíveskedjenek elkerülni a hasonló helyzeteket.” (...)

Király Ernő ügyvéd kérés formájában erre még egyszer visszatér:

„– kérem, szíveskedjenek a továbbiakban tartózkodni minden olyan kifejezéstől vagy állítástól, amelyek megkérdőjelezhetnék »lojalitásomat« a vizsgált csoport tagjai előtt, vagy alkalmasak lennének arra, hogy bármilyen gyanút ébresszenek a személyemmel kapcsolatban. Nem egyébről, csak mert én azt hiszem, hogy még össze tudnék állítani néhány információs feljegyzést...” (...)

Variációk egy „barátra”

Ne feledjük, hogy a rendelkezésünkre álló dokumentumok szerint a román titkosszolgálat csak augusztus végén értesült az Ellenpontok létezéséről. Nagy Béla viszont a tőlem kölcsönkapott példányok révén már július folyamán megismerkedett vele. Király Ernő nevű barátjának augusztus 7-én, miközben együtt utaztak Bukarestbe, már beszélt is róla.

Micsoda ismeretbeli lemaradás ez a szeku számára! Kétségtelen, hogy információs helyzeti előnyét Király kihasználta, hiszen enélkül nem tehette volna le a folyóirat első számait már 1982. szeptember 21-én szekus főnökeinek az asztalára. Nagy Béla szerepe sokkal tisztázatlanabb, mert vele kapcsolatban se tisztánlátást biztosító dokumentumok, se egyértelmű magyarázatok nem állnak a rendelkezésünkre. Persze azt sem tudhatjuk pontosan, hogy Király Ernő mennyiben járult hozzá a homályok megkreálásához.

Tudomásom szerint legközelebb november 6-án, egy szombati napon jutott újabb szamizdat-példány birtokába a román állambiztonság: Szócs Géza egyik ismerőse egy tőle származó példányt bevitt a szervekhez. A legnagyobb fogás az volt, amikor november 8-án, Keszthelyi Andrást kapták el a kolozsvári utcán húszvalahány folyóirattal a táskájában. Viszont ezt megelőzően Nagyváradon és Bukarestben is már több mint egy hónapja tanulmányozhatták azoknak a fénymásolatait, amelyeket én Király Ernőnek az említett szeptemberi napon kölcsönadtam.

Nagy Bélát, akivel alig tartottunk kapcsolatot, minden ismerősünk közül elsőként, már a házkutatást követő napon (tehát 1982. november 8-án, hétfőn) felszólították, hogy jelentkezzen a biztonsági szerveknél, és nyilatkozzon a hozzá került Ellenpontok számokról. Vajon honnan tudták meg a szervek, hogy hozzá is eljutott a folyóirat? És miért nem tudták meg és kérték számon tőle korábban?

Király Ernő későbbi elbeszélése szerint aznap kora délelőtt a Fáklya szerkesztőségében találkozott a bizonytalanságban vergődő Nagy Bélával. Ha igaz, azt ajánlotta neki, hogy csak akkor valljon a szamizdatról, ha elébe teszik az én nyilatkozatomat a kölcsönadásról. Ennek ellenére – vallotta Király – Nagy Béla két perc alatt megírta a beismerését. Szövege szerint én szeptember elején (tehát nem nyáron, mint ahogy a valóságban történt) kölcsönadtam neki a 3. és 4. számot. Én úgy emlékszem, ő is négyet kapott, mint Király Ernő, és szeptember folyamán egyáltalán nem is találkoztunk. A szekusoknak később sem jutott eszébe megkérdezni, hogy mikor és hogyan kaptam vissza a lapokat tőle? Vajon miért nem érdekelte őket?

Mіндеgy – gondoltam akkor. Nem tudtam, mi késztette arra Nagyot, hogy ilyen tartalmú nyilatkozatot adjon, de én már „beismertem”, hogy három számot kölcsönkaptam egy kitalált nevű magyar állampolgártól. Egy új beismeréssel „legalizáltam” a negyediket is.

Egyébként egy cseppet sem kizárt, hogy az Ellenpontok két szeptemberben átadott számának Nagy Béla nevéhez való kapcsolása a Király Ernő ötlete volt. Így végül is két legyet üthetett egyszerre: Nagy Bélát felmentette a nyári „titkos” szamizdatolvasás terhe alól, másrészt a négy

folyóiratszámából kettőt Nagynál tartalékolhatott, amíg az első kettőt vissza nem kapja. Isten a tudója, hogy így volt-e. Lehet, hogy a valóság ennél bonyolultabb.

Az első (hétfőre virradó) éjszakát a szekun töltöttem. A feleségemet, Ilonát éjfél tájban hazaengedték, de másnap reggelre visszarendelték. A biztonsági szervek épülete előtt akkor összehatalkozott Király Ernővel. A feleségem kissé szorongva mondta az ügyvédnek, hogy neki be kell mennie a szekuhoz, és jobb, ha lehetőleg nem is beszélgetnek egymással. Király megnyugtatta, hogy „ne aggódjon, neki ebből nem lesz semmi baja”. (*Budapesti beszélgetés az Ellenpontokról – 1986.*) Ma, a szekuval való összejátszása dokumentumainak ismeretében értjük, miért mondta ezt, de akkor sokat töprengtünk (bár a ma már ismert valóság eshetőségét is számításba vettük), hogy mire alapozza ezt a kijelentését.

Mint már szó volt róla, Király onnan a Fáklya szerkesztőségébe ment, ahol Naggyal találkozott. Utóbb kijelentette, hogy a barátságuk a Nagy Béla készséges beismerése miatt sokat veszített értékéből. Másnap (kedden) nekem tudomásulvétel végett már elibem tették a szekun a Nagy nyilatkozatát. Szerdán viszont, miközben két szekus kísért, hogy megnézzék, mit rejtegetek az iskola hatáskörömbé tartozó kémia laboratóriumában, Király leszólitott az iskolám előtt az utcán. Utólagos magyarázata szerint azért, hogy közölje velem, hogyan járt el Nagy a vallomásakor. Mikor észrevette, hogy nem vagyok egyedül (furcsa, hogy nem látta meg hamarabb), legyintett egyet és elsielt.

Később azonban a Király agyában átalakultak a megtörtént események. Miután az Ellenpontok négy számát szeptember 21-én megkapta, az elkövetkező mindkét héten beszámolt nekem a szekusok zaklatásáról, arról, hogy követelik tőle az Ellenpontokat, mert tudják, hogy több példánya is nála van. Beszéltem velem az október 16-i kolozsvári utazása terveiről, majd visszajöve egy keveset az ott történekről is. Egy adott pillanatban azonban mindez érvénytelenné vált. Molnár János könyvében (*Az egyetlen – Az Ellenpontok és az ellenpontosok története, Szeged, 1993.*) már szó sincs arról, hogy Nagy Béla olvasta vagy kölcsönkapta volna a lapunkat, és erről szóló nyilatkozata nehezítette a helyzetemet a vallatásom során. Hirtelen pozitív szereplővé válik. Mivel Királyt az Ellenpontok miatt állítólag zaklatták az állambiztonságiak, Molnárnak mondta: „*Tóth Karcsival nem mertem felvenni a kapcsolatot*”. „*Én akkor Karcsit kerültem érthető okok miatt.*” (Molnár János i. m. 111., illetve 114. o.) Ezért állítólag felkereste Nagy Bélát, és megbizta őt, hogy értesítsen engem miként gyötrik őt a szekusok. (M. J. i. m. 109. o.)

Molnár János megkérdezte: „*Arról érkezett visszajelzés, hogy Nagy Béla átadta az üzenetet?*”

Király válasza: „*Nem, mert megegyeztünk Nagy Bélával abban, hogy kvázi kerüljük egymást*” (M. J. i. m. 111. o.)

A szekuügyek után családommal már '82 decemberétől Magyarországra kívántunk áttelepedni. Míg ez sikerült, másfél évet éltünk még Nagyváradon. Ez alatt az idő alatt egyetlen egyszer láttam Nagy Bélát az utcán, de akkor sem nézett felém.

Király valószínűleg úgy képzelte, ha el tudja velünk hitetni, hogy félt velem találkozni, akkor úgy érezzük majd, hogy a szekuval folytatott „meccsben” a mi oldalunkon állt.

A Király és a Nagy közötti kapcsolatot gazdagítja a következő történet.

Az 1982. év augusztusában meghalt Bölöni Sándor, az Állami Színház magyar tagozatának az irodalmi titkára. Hamarosan pályázatot hirdettek a megüresedett állás betöltésére. Két jelentkező volt: Szöcs Géza és Nagy Béla. A pályázat azon a két szeptember végi héten dőlt el, amikor az Ellenpontok miatt az állambiztonsági szervek állítólag Király Ernőt zaklatták.

Molnár Jánosnak Király így mesélte el a történeteket:

„*82 szeptemberére koncentrálok minden. (...) Akkor van a versenypályázat a nagyvárad színháznál az irodalmi titkári posztra, ahol konkurál Nagy Béla és Szöcs Géza. Nagy Béla nyer. Én intéztem el. Elmondom, akár magnóra is, - hogyan.*

(...) *A színháznak az akkori – hát nem is tudom milyen funkciója volt, akkor már nem volt párttitkár –, nem tudom mijevel, Ion Abrudannal rendkívül jó viszonyban voltunk. Várad egyik legismertebb román színésze. Mivel a feleségem is, én is jól ismertük Nagy Béla helyzetét, hogy moziba jár leltározni, előélet, ésatöbbi, egyszerűen felhívtuk ezt a Ion Abrudant, és meghívtuk vacsorára. Mondom neki: Ioane, két konkurens van. Intézd el, hogy Bélának sikerüljön! Nagy Bélának még fogalma sem volt arról, hogy ő lesz a színház irodalmi titkára, amikor Ion Abrudan szólt nekünk,*

hogy oké. (...) Hogy ezen kívül más tényezők is közrejátszottak volna, nagyon őszintén megmondom, nem hiszem. Ugyanis Abrudan azt mondta, nem kis megerőltetésébe került meggyőzni azokat, akiket kellett, főleg a megyei pártbizottságot. Elvégre Nagy Bélát másfél évvel azelőtt rúgták ki a megyei pártlaptól, erkölcsi okok miatt, értsd, elvált a feleségétől. Én meg azt mondtam, hála az Istennek, hogy végre tudtam egy havernek segíteni. Én a mai napig nem ismerem Szőcs Gézát. Tetszik érteni?" (M. J. i. m. 116-117. o.)

Hát persze, hogy értjük. Hiszen nem feledhetjük el, hogy amikor Király Ernő az Ellenpontok ügyében szaglászó kolozsvári újtjáról írt jelentésében a szamizdatkiadás büntetőjogi következményeiről, egy esetleges politikai per lehetőségéről szólt, nyomatékosan ajánlotta a tevékenység beszüntetését. Beszédpartnere, Aradi József, ekkor elgondolkodva mondta: „akkor értesítenem kell Gézát”. Király a „munkaadóinak” szánt beszámolójában röviden kielemezte, hogy ezt a megjegyzést kizárólag Szőcs Gézára lehet érteni. De azért most úgy tett, mintha megítélése szerint a szekuritáté nem lehetne az ilyen színházi pályázat nyertesének kiválasztásában egy igencsak döntő „másik tényező”.

Nagy Bélának a színház irodalmi titkárává való kineveztetésével Király Ernő talán honorálni kívánta, hogy az elősegítette az Ellenpontok lebuktatásának őt büszkévé tevő sikerét.

Az irodalmi titkári pályázattal nagyjából egyidőben egy másik, számunkra életbevágó esemény is lezajlott Nagyváradon. Molnár János szavaival:

„Szeptember 15-30 között, Tóth Ilona emlékezete szerint 25-e körül találkozhattak Tóthék lakásában Ara-Kovács Attila, Szőcs Géza, Tóth Károly Antal és Tóth Ilona. (...) Ekkor megbeszélik a Madridba küldendő Programjavaslatot, amit Tóth már elkészített. (Ezt az egyetlen alkalmat lehet klasszikus értelemben vett szerkesztőségi gyűlésnek tekinteni.)” (M. J. i. m. 118. o.)

Az állambiztonság ebben az akcióban, félelemkeltően ránk vetülő árnyéka és utólagos akciói ellenére valóban nem volt tényező.

Király Ernő jelentése a Tóth Ilonával való 1982. december 1-i találkozóról

Iktatószám: FI.210560/6/225-228

„Forrás: Bărdac Ioan

Kapja: Sălăgean Ioan őrnagy

Kelt 1982. december 6-án

— — — — — Az Ellenpontok ügyben közvetlenül érdekeltek reakcióinak kutatására megbízott lévén, a forrás a következőkről értesíti önöket:

Folyó év december elsején, szerdán reggel egy női hang hívott fel telefonon, és így mutatkozott be: »Varga Gábor felesége vagyok, és az iránt érdeklődnék, mikor lenne egy kevés ideje számomra a mai nap folyamán«. Azt válaszoltam, hogy 11 óra körül keressen engem a munkahelyemen, de feltételezem, hogy ő ismer engem, én ugyanis őt nem ismerem. A »hang« azt mondta, nincs semmi probléma, tudja, kit kell megszólítania.

Ugyanazon a napon, 9.30 körül Tóth Károly felesége jelentkezett. Természetesen nem tudom megmondani, hogy ő maga hívott-e engem, és Varga Gábor feleségének adta ki magát, vagy pedig valóban Vargáné telefonált, de azt hiszem, ennek nincs is jelentősége.

Néhány percnyi várakozás után egy elszigeteltebb szobába vezettem őt, ahol mintegy másfél órát beszélgettünk. A beszélgetést megpróbálom az érintett problémák témáira és eszmei tartalmára lebontva elmondani.

Tóthné mindenekelőtt az utóbbi idők eseményeiről törekedett informálni engem. Így elmondta, hogy még másokat is behívtak, így Jelics Gyula és Takács Ferenc nevezetteket. Jelicsről kijelentette, hogy »szegény« nem tudott semmit az egészből, csak gyakran járt hozzájuk könyveket

kölcsönözni és visszahozni. (...) A folyóiratok sohasem jártak Jelicsnél, az nem is tudott róluk. Az eseményekről értesülve, a számukra legnehezebb időszakban húst, kenyeret és általában élelmiszert hozott nekik. (...)

Ami Takács Ferencet illeti, őt körülbelül egy héttel a Tóthnéval folytatott beszélgetésem előtt hívták be. De itt minden rendben ment, mert Takács véletlenül egy nappal a behívása előtt járt náluk, tehát megtudta, hogy a neve szerepelt a Tóth által aláírott nyilatkozatban, ugyanakkor a megjelenése előtti napon, a községben, ahol dolgozik, a rendőrőrs főnöke is értesítette őt a behívásról. Mindenesetre kettejüknek volt elég idejük ahhoz, hogy egyeztessék a nyilatkozataikat. Ezzel együtt azt állítják, hogy mind Tóth, mind pedig Takács nyilatkozata az igazat tartalmazta volna.

A másik megbeszélte probléma, azaz, ami nekem elő lett adva, a Szabad Európa Rádióának a történetéről és az érintettekkel szembeni „rossz bánásmóddal” kapcsolatos állításaira vonatkozik. Tóthné leszögezte: az illető rádióadó nyilvánvalóan túlzott, amikor azt nyilatkozta, hogy valamennyi kihallgatottat megverték, és kínoztak. Például őt sem bántották, igaz, hogy egyszer, de csak egyetlen alkalommal az állambiztonsági szervek egyik alkalmazottja fenyegető gesztussal fordult felé, de ez még nem verés... De úgy tudja, hogy Ara-Kovácsot sem ütötte meg senki. A férjét viszont alaposan bántalmazták.”

(...)

„A továbbiakban, miután az állambiztonsági szervek improvizáltak egy új behívást számomra (leszögezem, hogy az improvizációt az önök részéről kijelölt irányítóm aprólékosan, gazdag részletezéssel készítette elő), mely behívás alkalmával elibem tették Tóth nyilatkozatának a szerény személyemre vonatkozó részét, én is írtam egy nyilatkozatot, amelyben elismertem, hogy megkaptam tőle a folyóirat négy (...) számát, melyeket néhány nap, illetve maximum két hét múlva visszaszolgáltattam (*Megj.: A valóságban 38 nap, vagyis több mint öt hét után kértem vissza a nála levő Ellenpontokat. Ezt Király jelentései alapján a szervek is pontosan tudták. – T. K. A.*); tehát ezek improvizációja után Tóthnénak a következő kérdést tettem fel: ha jól értettem – talán a benyomásom nem egészen pontos –, a szekuritáé szervei Tóthot azzal vádolják, hogy ő lenne az illető folyóiratok szerzője és szerkesztője. Lehetséges-e, hogy ez igaz legyen?”

Tóthné azt mondta, hogy a folyóiratokat valóban Tóth, Ara-Kovács és Szócs Géza adták ki, de a konspiráció bizonyos szabályainak szigorú tiszteletben tartásával, és pedig: ha egyiküknek sikerült valamilyen anyagot keríteni, a másik kettő meg sem kísérelte megtudni, honnan származik az az anyag. Aztán miután valamely szám elkészült, minden szerző szabadon döntötte el, kinek ad belőle.”

(...)

„Tóthné ezekkel a szavakkal alkalmat adott egy másik kérdésre: Vajon Tóth csak azt ismerte be, amit valóban cselekedett, vagy pedig azt is, amit nem tett, vajon nem kísérli meg, közömbös lévén számára, magára venni mások cselekményeit is?”

Beszédpartnerem rövid ideig habozott, majd egy kérdéssel válaszolt: mit tennék az ő helyében? Most én következtem tehát a válasszal. Azt mondtam, nem látom be, hogy miért venne magára más vagy mások tetteit, és ha erre nincs különös indoka, hogy elrejtse a kivizsgálások során felfedezetlenül maradt személyek szerepét és személyazonosságát, akkor vallja be az igazi igazat. Tóthné azt mondta, hogy nincs ilyesmiről tudomása, de mindenesetre elmondja beszélgetésünknek ezt a részét is a férjének.

Ugyanebben a gondolkörben azt mondta, hogy a helyzetük, mi több, a sorsuk döntő megítélése szempontjából nagyon fontos lenne, hogy Szócs Géza nyilatkozatának tartalmát legalább nagyvonalakban ismerjék. De sajnos, semmit nem tudnak Szócsról. (...)

Ebben a pillanatban azt mondtam, hogy én személyesen nem hiszem, hogy Szócs le lenne tartóztatva. Ha jól értettem, ő ugyanazt tette, mint Tóth Károly, de ez utóbbi szabadon van. Nem látom be, hogyan lehet az, hogy ugyanabban az ügyben két tettes szabadon van, a harmadik pedig le lenne tartóztatva, méghozzá úgy, hogy a családja sem tud semmit róla.

(...) Tóthné fő kérdése a következő volt: biztosan tudjuk, hogy az egész ügy nem fejeződött még be, jelenlegi információink szerint ezekben a napokban a nagyváradihoz és a kolozsvárihoz

hasonló dolgok történnek. Megtudták, hogy Gálfalvi György író, valamint Bogdán László újságíró felhívták a szekuritátéra, a lakásukat pedig gondosan átkutatták. Következésképp az egész ügy akkor tekinthető majd bevégezettnek, ha az ilyen akciók megszűnnek. De ebben a pillanatban az lesz a nagy kérdés, hogy mi történik övelük. A férjével és Ara-Kovács Attilával folytatott beszélgetések során arra a következtetésre jutottak, hogy a következő megoldások lehetségesek:

- bár a szekuritáé alkalmazottai többször is hangsúlyozták, hogy nem szándékoznak az ebben az ügyben résztvevők ellen egy per indítását támogatni, ők mégis számolnak ennek a lehetőségével. Feltételezve, hogy mégis ez történik, hajlandó lennék-e ebben a perben a Tóth védelmét elvállalni?

- a második változat: „hivatalosan” nem történik semmi, de egy napon Tóthot egy közlekedési vagy egy más természetű baleset éri, vagyis likvidálni fogják.

- a harmadik változat: a magyar állam kérni fogja, hogy engedélyezzék Magyarországra való áttelepedésüket, végül

- a negyedik változat: azt sugalmazzák majd nekik, hogy menjenek el ebből az országból ahova akarnak, és ahol befogadják őket.

Ezen változatok közül némelyik több mint naiv, de mindenképpen kötelességem volt valamennyit megválaszolni, hiszen minden változat gyakorlatilag egy-egy kérdés volt. Íme, a válaszaim:

- nem hiszem, hogy ebből az ügyből bünvádi per lenne. Ezt azért mondom, mert a tettet egy eléggé kezdeti szakaszában felderítették, így az nem képezett különösebb veszélyt az állam biztonságára és tekintélyére nézve. A veszély lehetőségként létezett, de ténylegesen nem jelentkezett, ezért véleményem szerint perre nem kerül sor (mit mondjak önöknek, egy naiv válasz egy naiv kérdésre).

- a második változatra azt válaszoltam: lehet, hogy a szekuritáé egyes dolgozói természetüknél vagy foglalkozásuknál fogva (elnézést a bókért!!!) brutálisabbak, de semmiképpen nem gyilkosok. Ezen kívül nem olyan egyszerű egy közlekedési balesetet nyomok, tanúk stb. nélkül megrendezni. A szóban forgó változatot egy másik szempont alapján is el lehet vetni: nem hiszem, hogy az »Ellenpontok« folyóirat szerzői az állam ellenségeinek listáján olyan fontos személyiségek lennének, hogy egy ilyen halált »kiérdemeljenek«...

- a harmadik változatról azt mondtam, hogy még a többinél is irreálisabb. Igen kevésbé valószínű, hogy találtassék valaki, aki a Tóth et Co. tevékenységét társadalmilag hasznosnak tekinti. Ezért a magyar állam, amely maga is szocialista, nem engedheti meg magának, hogy valamiféle politikai menedéket adjon a szerzőknek. Gondoljunk arra az alapvető viszonyra, amely a két állam között létezik, és ne azokra a nézetkülönbségekre, amelyek a két állam területén élő nemzeti kisebbségekkel kapcsolatosak.

A negyedik változatot lényegében magyarázat nélkül vettem el, mivel egyszerűen abszurdnak tekintettem.

Véleményem szerint – mondtam a továbbiakban – nem lesz semmiféle per, de bizonyos, hogy az akció nem marad következmények nélkül. Az egyik lehetséges következményként a több mint két évtizede a nagyváradi volt 4. számú Liceum nagy botrányának résztvevőit idézván vissza, a Tanfelügyelőség gyűlését látom, ahol nyilvánosan kitergetik Tóth tanár tevékenységét, és negatív példaként mutatják be a város egész tantestületének. A legnagyobb szankcióként az állásának az esetleges elvesztését sejtem, de ennek megtörténte nagyon kevésbé valószínű. Én hajlamosabb vagyok azt hinni, hogy inkább egy másik lehetséges változat valósul majd meg, és pedig az, hogy a kedélyek menet közben megnyugszanak, és senkinek nem lévén érdekében nagy feltűnést kelteni a továbbiakban.

Tóthné azt mondta, hogy nagyon logikus és elfogadható, amit mondok, de még tudnom kell valamit. Az »Ellenpontok« folyóiratnak összesen nyolc száma jelent meg. Közülük az első hét csak valamiféle előjáték, ürügy az utolsó és legfontosabb szám, a nyolcadik létrejöttéhez, amely 50 példányban készült, és nem írógéppel sokszorosították, (elmondta a végrehajtás módját is, de nem jegyeztem meg), és amelyet eljuttattak Madridba, és néhány nagy nyugati újság is közölte. Ők mindenekelőtt a folyóiratnak e miatt a nyolcas száma miatt gondoltak bünvádi perre, no meg azért is, hogy ezt kijuttatták külföldre.

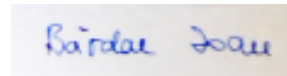
Ezzel kapcsolatban azt mondtam, hogy mások is küldtek ki külföldre beadványokat, leveleket stb., és senkit sem zártak börtönbe.

Tóthné arra kért, hogy válaszoljak még egy, előzőleg már megfogalmazott kérdésre, és pedig arra, hogy ha mégis per lesz, készen vagyok-e a férje védelmét vállalni. Azt válaszoltam, hogy feltétlenül vállalom ezt, de csak abban az esetben, ha nem szerepelek magam is a tanúk listáján. Normális módon ugyanis nekem tanúnak kell lennem, mert van egy nyilatkozatom, amelyben elismerem, hogy az említett körülmények között a folyóiratokat a férjétől kaptam.

Arra kért, hogy ha ez így történne, ajánljak egy másik ügyvédet. Megígértem, hogy gondolkodni fogok a dolgon.

A végén Tóthné arra kért, hogy ne haragudjak azért a férjére, mert az én nevemet is említette, belekeverve engem is ebbe az ügybe, de az ellenállása egyszerűen felmondta a szolgálatot. (Tóth Ilona megjegyzése: Király hamisan idéz. Én soha nem mondtam azt, hogy »a férjem ellenállása felmondta a szolgálatot«. Ebben az összefüggésben mindig úgy fogalmaztam: »Nem látta értelmét, hogy tovább tagadjon«. Ma is ezt tartom.) Valójában rólam csak akkor kérdezték, miután a szekuritáé emberei észrevették, hogy várom őt az iskola előtt. Kért, hogy ezen túl is baráti kapcsolatban maradjak velük, és szükség esetén segítsen őket. Azt válaszoltam neki, hogy szó sincs haragról, kérem, hogy Karcsi vagy ő annyiszor keressenek meg engem, ahányszor ez szükséges, mivel senki sem tilthatja meg nekünk, hogy egy pohár ital mellett találkozzunk. Lehetőségeim szerint, melyek nem túlságosan nagyok, segíteni fogom a férjét legalább a mesterségemből és a lelkiismeretemből eredő néhány gyakorlati tanáccsal.”

(...)

(Megjegyzés: A Bukarestből kapott hat dosszié anyaga az 1978. május 24. és 1983. szeptember 26. közötti periódusból harminc Bărdac Ioan-tól – vagyis Király Ernőtől – származó jelentést tartalmaz. Ezek mindegyike engem (is) érint, tehát nem gondolhatjuk, hogy ezáltal az említett időben írt valamennyi jelentését ismerjük. A harmincből a megyei szervek háromnak a másolatát vagy kivonatát juttatták el a bukaresti belügyi szervekhez. Ezek egyike a Tóth Ilonával folytatott beszélgetés, amelyet '82. december 8-án küldtek el a központnak. – T. K. A.)

Király Ernő jelentése Tóth Károly Antallal 1982. december 8-án folytatott beszélgetéséről

Iktatószám: FI.210560/6/242,243

„BELÜGYMINISZTERIUM
BIHAR MEGYEI FELÜGYELŐSÉG
I. SZÁMÚ ÜGYOSZTÁLY

Szigorúan Titkos
1014/0076 szám
242

INFORMÁTOR: „BĂRDAC”
BEÉRKEZETT: 1982. DECEMBER 16-ÁN
SĂLĂGEAN IOAN ȐRNAGY

INFORMĂCIÓS FELJEGYZÉS

- - - - A forrás tájékoztatja önöket, hogy folyó év december 8-án, szerdán, a nevezett Tóth Károllyal találkozója volt, annak kérésére. A találkozó helyszíne a Romană utcai kávébár volt, és kb. két óra hosszat tartott.

Erről a találkozóról nem volt önöknek mondanivalóm, mert az ott tárgyalt problémák mind tartalmukban, mind a kérdésfelvetésben teljesen azonosak voltak azokkal, amelyekről ugyanennek a Tóth Károllynak a feleségével beszélgettem, amelyről a kellő időben információs feljegyzést állítottam össze. Ismétlem, a két beszélgetés teljesen azonos volt, és nincs értelme, hogy az érintett kérdéseket megismételjem.

Egyetlen új részletről szólhatok, és pedig arról, hogy Tóth jelezte, hogy Ara-Kovács Attila beszélni szeretne velem, reám bízva a találkozó helyének és idejének megválasztását. Közöltem

Tóthtal, hogy másnap, vagyis december 9-én, tíz órakor van időm Ara-Kováccsal beszélgetni. Ez másnap meg is történt.”(...)

Királynak a szeku számára írt jelentése szerint Ilonával, a feleségemmel december elsején mintegy másfél órát beszélgettek. Velem – állítja – ugyanazokat a kérdéseket vettük sorra, de nekünk ehhez már két órára volt szükségünk. Végeredményben a semmihez, hiszen Ilona elmondta nekem, hogy a kérdéseire Király miket válaszolt, akkor én miért kezdtem volna vele előlről? Molnár Jánosnak a kilencvenes évek elején pedig ugyanerről a találkozásunkról így nyilatkozott: „Pár nap múlva megjelent Karcsi, s elmentünk a már említett kocsmába, s jó három, négy óra hosszat beszélgettünk.” (M. J. i. m. 81. o.)

Persze maradjunk csak a két óránál, mert a szekunak írt jelentésében biztosan jobban vigyázott egy-egy találkozó hosszának pontosabb megjelölésére.

Ez alatt a két óra alatt szinte végig én beszéltem. Ekkor mondtam el neki eléggé részletesen, mi történt velem a vallatásom idején 1982. november 7-e délutánjától 11-én éjfél utánig. Ez idő alatt kétszer engedtek ki; ekkor aludtam egy keveset, sőt, az egyik délelőtt még órát is tartottam az iskolában. De e néhány napom eseményei főleg a szeku épületében zajlottak, és Király Ernő – ha tetszett neki, ha nem – meg kellett ismerje azokat. Azt azonban nem csodálom, hogy találkozóinkról szóló jelentésében a hallottakról egy csepp kedve sem volt beszámolni szekus főnökeinek. Közben persze azt is elmondtam, hogy a magam része mi volt az Ellenpontok létrehozásában. Ezt nyugodtan beírhatta volna „információs jelentésébe”, hiszen én is elsoroltam mindent (hogy a szerzőt védjem, a Takács Ferenc Lăncrănjáról szóló írását ekkor is az enyéim közé vettem) a vallatás végén megírt utolsó nyilatkozatomban.

Beszélgetésünk utolsó része a Királyé volt. Akkor még nem értettem, hogy miért sorolja el újra részletesen, hogyan hurcolta meg a szeku, miután átadtam neki az Ellenpontokat, és talán még a kolozsvári útjához is fűzött egy rövid kommentárt. Arra gondoltam akkor, hogy a kávébarban elfogyasztott ital készíti az általam rég ismert események időrendi sorrendbe szedéséhez, és arra, hogy igyekezzen emlékezetébe vésni az időpontokat. Eszembe sem jutott, hogy ez előgyakorlat annak a koncepciónak a kidolgozásához, mely szerint ő nekem mindezt addig soha el nem mondta, mert a dolgok megtörténtekor félt velem találkozni. A Molnár Jánosnak mondottai bizonyítják, hogy számára immár ez a változat érvényes. Ezért bízza (kétségtelenül csak képzeletben vagy valamifajta vágyként) Nagy Bélára, hogy az értesítsen róla engem.

Még nem ismertem a szekus archívum dokumentumait, amikor a *Kétes kapcsolatok és téves kijelentések* című visszaemlékezésemben ezt írtam: „Amikor a hosszú beszélgetés után kijöttünk a cukrászdából, Király Ernő arcán különös lágyság ömlött szét. Úgy néz rám – gondoltam akkor –, mintha sajnálná, hogy neki is része van a meggyötretésemben.”

Pedig lehet, hogy csak zavarták az elmondottak, engem pedig elfogott a jóhiszeműség.

A kávéházi beszélgetés leírását követően Király közli Molnár Jánossal, hogy én újra találkoztam egyszer vele. Ő akkor állítólag nyugtatgatott engem, hogy, nem lesz politikai per, majd hozzátette:

„Én még akkor sem tudom, hogy ki csinálta az ELLENPONTOKat”. Pedig ezt nem csak én mondtam el a bárban, hanem biztosan megtudhatta szekus ismerőseitől is.

Molnár megkérdezte tőle: Karcsi nem számolt be arról, hogy mi zajlott le a szekun?

Király válasza: Semmit az égvilágon nem mondott. (I. m. 81. o.)

Ez persze nem igaz. De tekintettel arra, hogy a kétórás beszélgetésünkről valamilyen oknál fogva nem volt hajlandó jelentést írni szekus főnökeinek, dokumentum nem maradt az akkor elhangzottakról.

Arról viszont, hogy kik „csinálták” az Ellenpontokat, sokat mondott 1982. december elsején Tóth Ilona is, amiről Király jelentése azon év december 6-án megszületett, és megvan napjainkig.

Király Ernő nagyváradai ügyvéd kétségkívül mindenekelőtt a presztízsét féltette a „baráti köre” előtt. A narancssárga zacskó szekusok általi felemlítése valószínűleg álmatlan éjszakákat okozott neki. Ezért „tette át” decemberre a kölcsönkapott Ellenpontok visszaadásának az idejét, hogy ezáltal megpróbálja egyfajta szómágiával semmissé tenni azt, hogy a zacskót a szekusok egyáltalán így szóba hozták. De az igazat ma már a saját maga által létrehozott dokumentumokkal tudjuk bizonyítani.

Göteborg, 2013. március

(Megjelent a Kapu folyóirat 2013. 4., 5. és 6-7-es dupla számában.)